

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6208T085 Podniková ekonomika

**Pojistné události v neživotním pojištění se zaměřením na přírodní
katastrofická rizika**

The Insurance Events of Non-life Insurance Focused on Natural Disasters Risks

DP – EF – KPO – 2011 – 08

Bc. Kateřina Křupková

Vedoucí práce: doc. Ing. Arnošt Böhm, CSc., katedra Pojišťovnictví

Konzultant: Ing. Kristýna Tůmová, Kooperativa pojišťovna, a.s., VIG

Počet stran: 100

Počet příloh: 1

Datum odevzdání: 6.5.2011

PROHLÁŠENÍ

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu užití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci,

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce doc. Ing. Arnoštu Böhmovi, CSc., za vstřícnost a čas, který mi věnoval. Velké poděkování patří také Ing. Kristýně Tůmové za odborné rady, konzultace a ochotný přístup, čímž přispěla k vypracování této diplomové práce.

ANOTACE

Diplomová práce shrnuje informace o nejvýznamnějších přírodních katastrofických rizicích, které postihly území České republiky. Povodně, spolu s vichřicí Emma a orkánem Kyrill napáchaly škody, které se do počtu i do výše navždy zapsaly do historie České republiky. Nejprve jsou zpracovány základní informace o pojišťovnictví, následují pojistná rizika obecně, a detailněji jsou zpracována právě přírodní katastrofická rizika – povodeň, záplava a vichřice. Hlavními body jsou poté konkrétní povodně. První rozsáhlé povodně roku 1997, velmi podrobně jsou zpracovány povodně roku 2002, následují povodně 2006, orkán Kyrill 2007, vichřice Emma 2008 a nakonec rok 2010, ve kterém udeřily katastrofy hned několikrát. Závěrečná kapitola je věnována dopadům těchto katastrof na pojistný trh.

KLÍČOVÁ SLOVA

Pojistná rizika, povodeň, záplava, vichřice, orkán, pojistná událost, pojistné plnění, výše škody, katastrofa.

ANNOTATION

The diploma thesis summarizes information about the most significant natural disasters risks that affect the Czech Republic. Floods, windstorm Emma and hurricane Kyrill caused enormous claims. The range of claims is enrolled in the history of the Czech Republic forever. At first I summarized the basic information about insurance, followed by insurance risks generally. Natural disasters risks – flood and windstorm are elaborated in detail. Particularly I summed up floods. The first large flood in 1997, floods of 2002 in detail, followed by floods in 2006, hurricane Kyrill 2007, storm Emma 2008 and finally year 2010. Disasters hit several times in this year 2010. The final chapter is devoted to the impact of disasters on the insurance market.

KEY WORDS

Insured risks, flood, windstorm, hurricane, insurance event, insurance benefit, amount of compensation, disaster.

Obsah

Seznam ilustrací	11
Seznam tabulek	12
Seznam použitých zkratk a značek	13
Úvod	15
1 Úkoly pojišťovnictví a jeho národohospodářský význam	17
1.1 Historie pojišťovnictví	18
1.2 Současný pojistný trh v České Republice	19
2 Rizika v pojišťovnictví	26
2.1 Terminologie	26
2.2 Členění pojištění	28
2.3 Neživotní pojištění	30
2.4 Majetkové pojištění	31
2.4.1 Nejvýznamnější druhy pojištění majetku obyvatelstva	34
2.4.2 Pojištění podnikatelských a průmyslových rizik	37
2.4.3 Pojištění zemědělských rizik	41
2.5 Pojistné události v neživotním pojištění	42
2.6 Vichřice	44
2.7 Povodeň	46
2.8 Záplava	50
3 Pojistné události katastrofických rizik a jejich likvidace	52
3.1 Povodně 1997	57
3.2 Povodně 2002	61
3.2.1 Přehrady jako objekty povodňové ochrany	65
3.2.2 Záchrané práce, škody způsobené povodní	66
3.2.3 Plnění pojišťoven	67

3.3 Povodně 2006.....	70
3.4 Orkán Kyrill 2007	71
3.5 Vichřice Emma 2008.....	73
3.6 Rok 2010	75
3.7 Likvidace pojistných událostí.....	80
4. Vliv pojistných událostí na pojistný trh	83
4.1 Legislativní změny, vyvolané povodněmi.....	85
4.2 Srovnání se zahraničím	86
4.3 Povodně jako celoevropský problém	88
4.4 Pojistné podvody	89
Závěr	90
Seznam použité literatury.....	92
Seznam příloh.....	98

Seznam ilustrací

Obr. č. 1: Počet uzavřených pojistných smluv v roce 2009	20
Obr. č. 2: Náklady na pojistná plnění	23
Obr. č. 3: Struktura pojistného trhu – neživotní pojištění.....	25
Obr. č. 4: Výstup z programu Aquarius	55
Obr. č. 5: Podíl pojištěných a nepojištěných škod na celkových škodách v důsledku povodní v ČR	68
Obr. č. 6: Mapa kalamitních škod	76

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Struktura pojistného trhu – předepsané pojistné	22
Tab. č. 2: Počet smluv ve kmeni celkem	22
Tab. č. 3: Náklady na pojistná plnění	24
Tab. č. 4: Rozdělení dle rychlosti větru	45
Tab. č. 5: Vyhodnocení rizika povodně	56
Tab. č. 6: Škody na majetku v důsledku povodní	58
Tab. č. 7: Přehled odhadovaného celkového plnění pojišťoven	59
Tab. č. 8: Počet postižených obcí v krajích ČR a trvání krizových stavů	63
Tab. č. 9: Denní úhrn srážek ve vybraných stanicích synoptické a klimatologické měřicí sítě povodí Labe za období od 6.8. do 13.8.2002	65
Tab. č. 10: Škody podle krajů	67
Tab. č. 11: Výše povodňových škod v ČR	68
Tab. č. 12: Škody způsobené orkánem Kyrill 2007 (k 30.4.2007)	72
Tab. č. 13: Likvidace pojistných událostí způsobených vichřicí – březen 2008 (stav k 31.5.2008)	74
Tab. č. 14: Přehled pojistných událostí a škod z povodní na Moravě 2010	77
Tab. č. 15: Přehled pojistných událostí způsobených povodněmi – srpen 2010	78
Tab. č. 16: Likvidace pojistných událostí způsobených živly – víkendové krupobití (stav k 6.9.2010)	79
Tab. č. 17: Souhrn kalamitních událostí roku 2010	80

Seznam použitých zkratek a značek

%	procento
§	paragraf
a.s.	akciová společnost
apod.	a podobně
č.	číslo
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČR	Česká republika
EU	Evropská Unie
EHS	Evropský Hospodářský Prostor
hl. m.	hlavní město
Kč	Koruna česká
km	kilometr
km/hod	kilometr za hodinu
ks	kusy
m	metr
m ²	metr čtvereční
m ³	metr krychlový
m/s	metr za sekundu
m.n.m.	metry nad mořem
mil.	milion

mld.	miliarda
mm	milimetr
např.	například
PPP	Public Private Partnership
Sb.	sbírka
sv.	svatý
tis.	tisíc
tzv.	tak zvaný
r.	rok
VIG	Vienna Insurance Group

Úvod

Každý den je protkán různými situacemi. Téměř každý z nás se již setkal s důsledky působení přírodních sil, živlů či lidské neopatrnosti. Média každodenně informují o nebezpečích, která se ve světě udála a která mohou postihnout i nás. Proti některým rizikům se můžeme bránit, snížit jejich důsledky, ale ve většině případů jsme bezbranní. Pro tyto chvíle tu máme pojištění, které sice nedokáže ztrátám zabránit, ale může zmírnit jejich následky. Umožní zničené věci nahradit nebo opravit a kompenzovat ztráty. Zaměstnanec, student, důchodce i dítě – většina lidí v ČR je pojištěna. Otázkou však zůstává, jak jsou tato pojištění sjednávána. Před uzavřením pojistné smlouvy je důležité dobře zvážit, jaké okolnosti mohou nastat a dle toho nastavit rozsah pojištění. V pojišťovnictví jde o příslib, že za úplatu (pojistné) poskytne pojišťovna finanční náhradu v případě škody. Pojišťovny na sebe přebírají rizika, která mohou v životě člověka nastat.

Opakovanou chybou je záměna pojištění se spořením. Jsou to však dvě zcela odlišné oblasti. Spoření pokryje náklady jen do výše našetřených peněz. Naproti tomu pojistné plnění není omezeno výší zaplaceného pojistného. To pokryje škodu do výše pojistné částky, ponížené o spoluúčast.¹

Cílem této diplomové práce je shrnout informace o pojistných událostech v neživotním pojištění se zaměřením na přírodní katastrofická rizika v České republice. Hlavním bodem diplomové práce budou povodně, jejich definice, výskyt na našem území a analýza dopadu pojistných událostí na pojistný trh. Část práce bude také věnována likvidaci těchto škod.

V první kapitole jsou shrnuty základní úkoly pojišťovnictví včetně jejich významu pro společnost. V několika podkapitolách je shrnuta stručná historie pojišťovnictví, současná situace v České republice a přehled jednotlivých druhů pojištění. Během zpracování této diplomové práce nebyl zveřejněn přehled výsledků za rok 2010, proto je vycházeno z přehledů za rok 2009.

¹ ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *O pojištění a pojišťování*, s. 7

Ve druhé kapitole jsou specifikována rizika v pojišťovnictví. Jsou zde definovány základní pojmy a rozčlenění pojištění dle několika hledisek. V rámci zaměření práce na neživotní pojištění jsou zde vyjmenována především majetková pojištění. Samostatné kapitoly jsou také věnovány nejdůležitějším rizikům v České republice, a to povodním, záplavám a vichřici. Zajímavou částí této kapitoly je také porovnání všeobecných pojistných podmínek u tří pojišťoven a jejich rozdílů v definicích těchto významných rizik.

Třetí kapitolu tvoří konkrétní pojistné události v České republice a jejich likvidace. Samostatné podkapitoly tvoří nejvýznamnější pojistné události. Jedná se především o povodně z let 1997, 2002, 2006 a 2010. Další část je věnována vichřici Emma a orkánu Kyrill. V této části jsou pojistné události komplexně zpracovány a navzájem porovnány. Malá část je také věnována popisu likvidace těchto škod.

V závěrečné kapitole, tj. čtvrté, je zhodnocen vliv pojistných událostí na pojistný trh z pohledu dalšího vývoje pojišťovnictví. Uvedeny jsou změny, které byly vyvolány katastrofálními povodněmi a také srovnání se zahraničím. Během každé katastrofy se najdou i tací, kteří se chtějí na takovém neštěstí „přiživit“ a proto je jedna podkapitola věnována pojistným podvodům.

1 Úkoly pojišťovnictví a jeho národohospodářský význam

Pojišťovna za nás myslí o krok napřed. Předpokládá, jaká nebezpečí nás mohou potkat. Spoustě lidí se zdá, že placení pojistného se nevyplatí, protože pokud nenastane škoda, pojišťovna zaplacené pojistné zpět nevrátí. Další skupina pojištěných si často rizika, která tvoří dražší část pojistného, vyloučí. V případě škody pak mohou být následky pro rodinný rozpočet ničující. Výběr vhodného druhu pojištění je vážným rozhodnutím. Podcenění by se v budoucnu mohlo vymstít. Důležité je zvážit, proti jakým rizikům chce být klient pojištěn, jakou část je schopen pokrýt z vlastních zdrojů a na jakou si sjedná pojištění.

Pojistné vzniká na základě matematických metod. Důležitými faktory pro výši pojistného jsou velikost rizika, četnost jeho výskytu a pravděpodobnost škod. Úprava pojistného je možná různými formami. U motorových vozidel se zohledňuje bonus/malus systém ve vztahu ke škodovosti. U pojištění majetku lze pojistné ponížít např. určitou formou zabezpečení.²

V pojišťovnictví existuje princip solidárnosti, podmíněné návratnosti a neekvivalentnosti. Pojišťovna vytváří pojistné rezervy, do kterých přispívají všichni pojištěnci. Platí, že pouze ten, u kterého vznikla pojistná událost, dostane vyplacenou náhradu, tedy pojistné plnění. V tomto případě nezáleží na tom, jakou částku na pojistném zaplatil. Technické rezervy pojišťovna spravuje a slouží k úhradě škod v budoucím období. Pojištěný nemůže však z pojištění získat více než je jeho škoda vzniklá pojistnou událostí.³

² ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *O pojištění a pojišťování*, s. 6

³ ČEJKOVÁ, V., *Pojistný trh*, s. 40

1.1 Historie pojišťovnictví

První zmínky o nutnosti pojištění jsou známy již z dávné minulosti, kdy docházelo k častým pouštním přepadením. Ve středověkých městech byl velkým problémem požár, který způsoboval chudobu a úpadek měst. Lidé si uvědomovali potřebu ochrany proti těmto rizikům, a proto vznikla r. 1676 v Hamburku Generální požární pokladna. Pro Anglii byl důležitým okamžikem požár v Londýně roku 1666, při kterém oheň nenávratně zničil katedrálu sv. Pavla, 80 kostelů a 1300 domů. V zemích koruny Království českého se počátek pojišťovnictví datuje k roku 1699, kdy Jan Kryštof Bořek podal návrh na zavedení obligatorního požárního opatření.⁴

Tento návrh měl za úkol vedení fondu, do kterého přispívali všichni občané, kteří si koupili právě dům. Nikdy k tomu však nedošlo a na místo toho byla roku 1777 založena Pojišťovna proti škodám z ohně na polních zásobách, nábytku, nářadí a dobytku. Vznik českého pojišťovnictví lze datovat od roku 1827, kdy vznikla První česká vzájemná pojišťovna. Následovala o dva roky později Moravsko-slezská vzájemná pojišťovna. Tyto dvě pojišťovny začínaly svou podnikatelskou činnost pouze pro požární pojištění nemovitosti. Postupně následovalo pojištění krupobití a teprve roku 1909 se pojištění rozšířilo o odvětví životní, pojištění proti vloupání, zákonné odpovědnosti a úrazu. Během období 2. světové války, které bylo pokládáno za útlum v pojišťovnictví, bylo evidováno 733 pojišťovacích institucí. Tento počet byl však zredukován Dekretem prezidenta republiky 24. října 1945, kdy řízením pojišťovnictví byla jmenována Pojišťovací rada. V důsledku toho vzniklo pouze pět pojišťoven – národních podniků. V roce 1948 byl zřízen jediný národní podnik – Československá pojišťovna, která na několik desetiletí přerušila přirozený vývoj pojišťovnictví.⁵

Důležitým mezníkem se stal rok 1990, kdy na pojistném trhu zanikl monopol a dal tím prostor pro vznik konkurenčního prostředí. S účinností zákona ČNR č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, docházelo i k vytváření pojistného trhu, na kterém se objevovaly

⁴ ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *O pojištění a pojišťování*, s. 42

⁵ *Historie pojištění, jeho vývoj a význam* [online], Finanční vzdělávání [cit. 2010-11-06], Dostupný z WWW: <<http://www.financnivzdelavani.cz/webmagazine/page.asp?idk=394>>.

i zahraniční pojišťovací instituce, které nám přinesly nové know-how, nové přístupy ke klientům a nové podněty pro rozvoj našeho pojistného trhu.⁶

1.2 Současný pojistný trh v České Republice

Komerční pojišťovny, které na našem trhu působí, nabízejí širokou škálu pojištění dle zájmů svých klientů. Pojišťovny mají různou klientelu – občany, podnikatele, zdravotnická zařízení atd. Velkou část pojištěných tvoří právě podnikatelé, pro které je ochrana majetku existenčně důležitá. Neustálý vývoj pojišťovnictví s sebou nesl i nutnost zdokonalení zákonů. Již na samém počátku devadesátých let se české pojišťovnictví začalo vracet na standardní podmínky fungování a poskytování pojistných služeb, běžně dostupné ve vyspělých tržních ekonomikách.

Zákon České národní rady ze dne 26. dubna 1991 č. 185/1991 Sb. byl prvním právním předpisem, který upravoval novodobé české pojišťovnictví.⁷

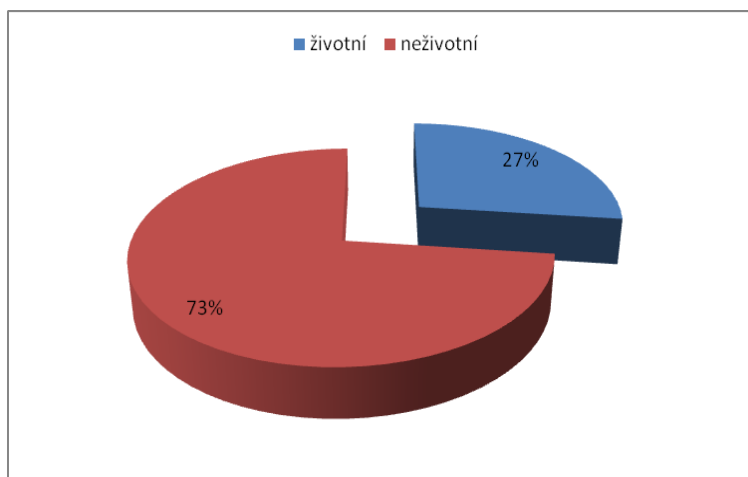
Koncem roku 1993 pak byla prosazena novela zákona o pojišťovnictví č. 320/1993 Sb., která zkonkretizovala problematiku technických rezerv a jejich zdanění. Ze samotné charakteristiky pojištění vyplynula také nutnost dohledu nad pojišťovnictvím státem. Transformace pojišťovnictví pokračovala schválením zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví. Přechod zákonného pojištění v povinně smluvní pojištění odpovědnosti za škodu z provozu motorových vozidel č. 168/1999 Sb., byl již v souladu s direktivami EU. Se zvyšujícím se tlakem na poskytování dokonalých informací, ochranu práv a zájmů pojištěných, kvalifikaci pojišťoven ale i jejich agentů a makléřů, vznikla Česká asociace pojišťoven (dále „ČAP“), která je zájmovým dobrovolným sdružením komerčních pojišťoven.⁸

⁶ ČEJKOVÁ, V., *Pojistný trh*, s. 9

⁷ *Přehled zákonů z oblasti pojišťovnictví* [online], Asociace českých pojišťovacích makléřů [cit. 2011-04-30], Dostupný z WWW: <<http://acpm.cz/index.php?action=article&id=109>>

⁸ ČEJKOVÁ, V., *Pojistný trh*, s. 40 – 44

Na konci roku 2009 na českém pojistném trhu působilo celkem 52 subjektů, z toho 35 tuzemských pojišťoven se 17ti pobočkami. Poboček zaměřených na neživotní pojištění je 12, na životní pojištění jsou zaměřeny čtyři a jedna se zabývá smíšenou činností. Své služby na našem trhu poskytuje celkem 614 pojišťoven a poboček pojišťoven z jiných členských států EU a EHP⁹, což je celkem o 60 víc oproti roku 2008. A naopak celkem 17 tuzemských pojišťovacích subjektů provozovalo svou činnost v zahraničí. Celkové předepsané pojistné zaznamenalo v roce 2009 pokles z důvodu zpomalení růstu neživotního pojištění i přes zvýšený růst životního pojištění. Naproti tomu náklady na pojistná plnění vzrostly o 9,7 %. Počet smluv v celém kmeni ČAP bylo za rok 2009 celkem 25 907 050 ks.¹⁰

Obr. č. 1: Počet uzavřených pojistných smluv v roce 2009 [v %]

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009

Ve výše uvedeném obr. č. 1 je počet smluv rozdělen mezi životní a neživotní pojištění. Z uvedeného grafu vyplývá, že v počtu uzavřených smluv značně převládá pojištění neživotní. V konkrétních číslech jde o 6 979 048 ks pojistných smluv životního pojištění proti 18 928 002 ks neživotního pojištění. Lidé v Česku stále více myslí na ochranu svého

⁹ Evropský hospodářský prostor

¹⁰ Výroční zpráva ČAP [online], Česká asociace pojišťoven [cit. 2010-11-06], Dostupný z WWW:

<http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy>

majetku než na ochranu zdraví a svého života. Majetkové pojištění tvoří převážnou část, proto se tato práce bude zabývat právě pojistnými událostmi na majetku obyvatelstva.

Pojišťovny jsou také význačnými investory, kteří podporují hospodářský rozvoj. Stát ukládá pojišťovnám hospodařit obezřetně a bezpečně, stanovuje druhy rezerv, způsob tvorby i jejich výše. Pojišťovny ručí za závazky vlastním jménem. V současné době jsou pojišťovny ve formě akciové společnosti, eventuálně jako vzájemné (družstevní) a státní pojišťovny. Komerční pojišťovny musí brát zřetel na princip ekvivalence, což lze interpretovat jako úměrnost mezi příjmy z pojistného a výdaji na výplaty škod. Zisku pojišťovna dosahuje vlastní pojišťovací činností a operacemi s dočasně volnými finančními prostředky na finančním trhu. Alfou a omegou pro dosahování zisku je správná předběžná kalkulace úplných vlastních nákladů, především matematicko-statistická kalkulace části pojistného, určeného na budoucí výplaty pojistných plnění.¹¹

Jak již bylo zmíněno, neživotní pojištění převládá nad životním, což vyplývá i z níže uvedené tabulky č. 1. Vzhledem k předepsanému pojistnému nejde o markantní rozdíl. Neživotní pojištění stále převládá, avšak vzhledem k vývoji za roky 2007, 2008 a 2009, dochází k neustálému nárůstu v obou odvětvích. Nejvýznamnější částí neživotního pojištění tvoří zákonné pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, konkrétně se jedná o bezmála 30% část z předepsaného pojistného.

¹¹ DAŇHEL, J. A KOL. *Poišťovníctvo – teória a prax*, s. 2

Tab. č. 1: Struktura pojistného trhu – předepsané pojistné [v tis. Kč]

Druhy pojištění	2009	2008	2007
Předepsané pojistné celkem	144 133 849	139 471 109	132 896 066
Životní pojištění	60 230 225	56 899 902	54 128 225
Neživotní pojištění	83 903 624	82 571 207	78 767 841
Z toho:			
- Pojištění budov a staveb	3 944 882	3 692 576	3 439 626
- Pojištění domácnosti	2 510 195	2 409 286	2 261 782
- Pojištění průmyslu a podnikatelů	17 373 782	16 729 321	15 971 531
- Havarijní pojištění vozidel	16 713 238	16 858 662	16 214 000
- Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	24 367 313	23 948 009	23 376 000

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009

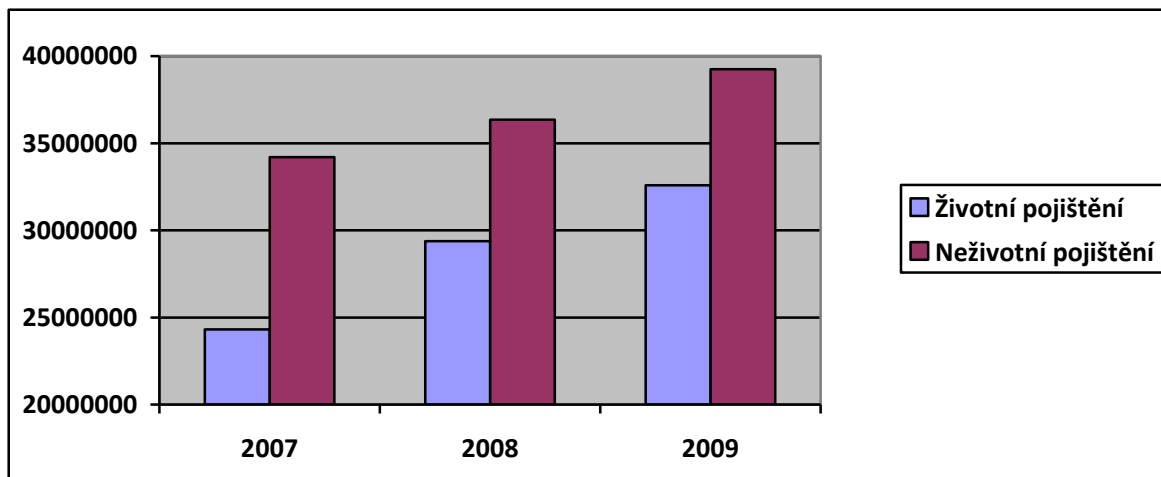
Jak je patrné z následující tab. č. 2, počet smluv neživotního pojištění neustále stoupá. Důvodem by mohly být právě následky katastrof, které nás v posledních letech postihly a potřeba si svůj majetek ochránit. Naopak v životním pojištění se počet smluv nepohybuje výrazně žádným směrem.

Tab. č. 2: Počet smluv ve kmeni celkem

	2009	2008	2007
Počet smluv ve kmeni celkem (ks)	25 907 050	24 878 619	23 877 720
Z toho:			
- životní pojištění celkem (ks)	6 979 048	7 010 253	6 954 496
- neživotní pojištění celkem (ks)	18 928 002	17 868 366	16 923 224

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009

Z následujícího obr. č. 2 jsou zřejmé náklady na pojistná plnění, která jsou rok od roku vyšší. V letech 2007 – 2009 jsou náklady rozděleny dle životního a neživotního pojištění. V roce 2009 byl rozsah škod u neživotního pojištění ve výši téměř 40 mld. Kč. U životního pojištění byl rozsah o nevelkou částku nižší, konkrétně 32,5 mld. Kč.

Obr. č. 2: Náklady na pojistná plnění u životního a neživotního pojištění [tis. Kč]

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009

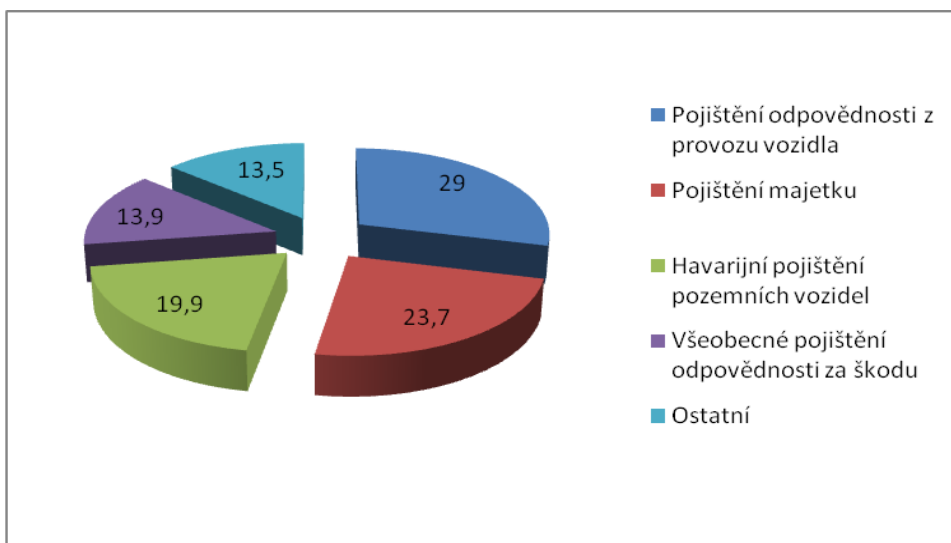
Stejně jako roste počet pojistných smluv a zlepšuje se propojištěnost občanů, tak se zvyšují i náklady na pojistná plnění. V následující tabulce č. 3 jsou pojistná plnění podrobně rozdělena. Podíl pojistných událostí ze životního pojištění na celková plnění se pohybuje v uvedeném období 3 let v rozmezí 38 – 42 %. Tato hodnota se zdá poměrně vysoká, vzhledem ke skutečnosti, že v případě přírodních katastrofických událostí dochází k enormním škodám. V průběhu pojistné doby u životního pojištění dochází téměř vždy k pojistné události. Může se jednat o úraz, pracovní neschopnost, pobyt v nemocnici, dožití či smrt. V případě dvou posledních událostí se ve většině případů jedná o vysoké pojistné částky, které musí být vyplaceny. V pojištění majetku naopak není výjimkou, že k pojistné události nikdy nedojde. Při ukončení smlouvy pak nedochází k žádnému plnění, jak tomu je u životních smluv. Další významnou hodnotou jsou havárie motorových vozidel, jejichž výše činí v uvedených obdobích cca 10 mld. Kč a téměř shodná je výše plnění u odpovědnosti z provozu motorového vozidla. Živelní události nevykazují v těchto rocích výrazné výkyvy a pohybují se kolem 4,3 mld. Kč. Živelní události činily v roce 2009 4,5 mld. Kč.

Tab. č. 3: Náklady na pojistná plnění [v tis. Kč]

Ukazatel	2009	2008	2007
Náklady na pojistná plnění celkem	74 183 669	67 900 921	60 595 554
Z toho:			
- náklady na vyřizování PU	2 340 250	2 173 881	2 092 844
- vyplacená pojistná plnění celkem	71 843 419	65 727 040	58 502 710
Z toho			
- živěl	4 539 044	4 364 083	4 379 156
- krádež	734 759	681 958	735 692
- havárie motorových vozidel	10 269 194	10 186 128	9 564 789
- plodiny, lesy, zvířata vč. nákazy	1 206 474	790 717	656 269
- úraz	825 774	713 758	741 280
- život	30 222 029	27 303 064	22 333 669
- důchod	2 369 361	2 078 152	1 972 622
- léčebné výlohy v zahraničí	389 684	383 503	358 462
- zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	3 397 763	3 269 080	3 098 801
- pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	10 633 791	10 254 643	9 878 089
- všeobecná odpovědnost	1 774 042	1 577 900	1 412 356
- ostatní rizika	5 481 506	4 124 054	3 371 528

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009

Následující obr. č. 3 dokládá skutečnost, že z pohledu procentuálního rozdělení pojistného trhu, má v neživotním pojištění největší podíl pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a to ve výši 29 %. Na druhém místě, s bezmála 24 %, se nachází pojištění majetku obyvatelstva.

Obr. č. 3: Struktura pojistného trhu – neživotní pojištění [v %]

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009

Jak je patrné z přílohy A, pojištění domácnosti i pojištění budov a staveb obyvatel vykazují mírné zvyšování předepsaného pojistného během let 2007 – 2009. V pojištění majetku podnikatelů lze hovořit o podobné tendenci – postupné zvyšování předepsaného pojistného, bez významných skoků. Navzdory orkánu Kyrill a vichřici Emma, které zasáhly ve sledovaných letech, počet vyřízených pojistných událostí nevykazuje žádné významné výkyvy. Naopak v roce 2009 byl jejich počet nejvyšší. Z hlediska neživotního pojištění mají téměř shodně vysoký počet pojistných událostí pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a havárie motorových vozidel. Živelní rizika zasáhla celkem ve více než 100 tis. případech.

2 Rizika v pojišťovnictví

Rozvoj naší společnosti vede ke zvyšování nepředvídatelných situací, které mohou ohrozit náš život. Nejedná se pouze o přírodní sílu, ale ohrozit nás může také pouhá lidská nedokonalost, jako havárie, krádež, úraz či nemoc.

Riziko je zde chápáno jako možnost vzniku nahodilé události, odchýlné od zamýšleného cíle s určitou pravděpodobností, kterou můžeme měřit pomocí počtu pravděpodobností. Pojišťovna nebere v úvahu rizika záměrná, nebo-li spekulativní (např. sázení, hazardní hry), ale pouze rizika čistá – nastalá nahodile bez úmyslu.¹²

2.1 Terminologie

V oblasti pojišťovnictví existuje řada specifických pojmů. Několik z nejdůležitějších zde bude okomentováno.

Pojištník je osoba, která uzavřela pojistnou smlouvu s pojistitelem.¹³

Pojistitel je právnická osoba, která má oprávnění provozovat pojištění. Jde o pojišťovnu, popřípadě o jinou instituci, které bylo uděleno povolení k provozování pojištění.¹⁴

Pojištěný, nebo-li pojištěnec, je osoba, na jejíž majetek, život či zdraví se vztahuje pojištění. Osoba, které vzniká právo na pojistné plnění v závislosti na uzavřené pojistné smlouvě. Pojištěný nemusí být vždy také pojistník, např. kdy rodič uzavře pojistnou smlouvu pro své dítě, kde rodič vystupuje jako pojistník a platí pojistné, dítě je zde pouze pojištěným.¹⁵

¹² DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 5 – 6

¹³ BÖHM, A., *Ekonomika a řízení pojišťoven*, s. 122

¹⁴ DUCHÁČKOVÁ, E., *Principy pojištění a pojišťovnictví*, s. 34

¹⁵ DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 27 – 28

Pojistná smlouva je smlouva o finančních službách, kde se pojistitel zavazuje v případě pojistné události poskytnout v sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistné.¹⁶

Pojistné podmínky obsahují právní úpravu určitých druhů pojištění. Rozlišovány jsou dva druhy pojistných podmínek. *Všeobecné pojistné podmínky*, které jsou schvalovány orgánem státního dozoru. Zahrnují způsob uzavření pojistné smlouvy, začátek, dobu a ukončení pojištění, výluky, předmět pojištění, způsob a termíny placení pojistného, podmínky pro poskytnutí pojistného plnění, vymezení pojmů. *Zvláštní pojistné podmínky*, které konkretizují všeobecné a vztahují se ke konkrétnímu druhu sjednaného pojištění.¹⁷

Předepsané pojistné je pojistné, které je stanoveno na sjednané pojistné období. V případě jeho neuhrazení v dohodnuté lhůtě pojištění zaniká a pojišťovna má nárok na dlužné pojistné. Pojistné, snížené o náklady, je základem pro výpočet daně z příjmu pojišťovny. Zároveň je pojistné důležitým ukazatelem výkonnosti komerčních pojišťoven za určité období. Dle jeho výše se pojišťovny seřazují na pojistném trhu v daném regionu či státě.¹⁸

Pojistné plnění představuje peněžité plnění pojišťovny pojištěnému, na základě pojistné události v souladu s pojistnou smlouvou. V neživotním pojištění není jisté, zda se během trvání pojištění vyskytne pojistná událost a pokud ano, tak kolikrát. Pojistné plnění se poskytne pouze v případě, že škoda nastala a poté jde o peněžní náhradu ztráty. Pro životní pojištění je charakteristické, že pojistná událost nastane v každém případě a je vyplacena pojistná částka.¹⁹

Pojistná hodnota je nejvyšší možná majetková újma, která může v důsledku pojistné události nastat.²⁰

Pojistná částka je částka určená v pojistné smlouvě jako nejvyšší dohodnuté pojistné plnění, které si stanoví na vlastní odpovědnost pojistník.²¹

¹⁶ Česko, Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/pojistovnictvi_cr.html >

¹⁷ DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 26

¹⁸ ČEJKOVÁ, V., *Pojistný trh*, s. 26

¹⁹ ČEJKOVÁ, V., *Pojistný trh*, s. 27

²⁰ Česko, Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/pojistovnictvi_cr.html >

²¹ ČEJKOVÁ, V. A KOL., *Pojištění pro podnikatele*, s. 89

Pojistnou událostí je nahodilá skutečnost blíže specifikovaná v pojistné smlouvě, se kterou je spjata povinnost pojistitele poskytnout pojistné plnění.²²

Pojistné riziko je souhrn rizik krytých pojišťovnou tak, jak je převzala. Na základě rizika může pojišťovna uzavřít pojistnou smlouvu dle pojistně technických podmínek. Prostřednictvím pojistného práva je riziko vždy podobně vymezeno, je uvedena časová a místní platnost. Specifikováno je v zákonech, vyhláškách, smluvních ujednáních a interních směrnících pojišťoven.²³

Pojistné nebezpečí je možná příčina vzniku pojistné události.²⁴

2.2 Členění pojištění

Pojištění je složitá sféra podnikání a lze ho dělit dle několika hledisek.

Dle způsobu financování lze pojištění dělit na:

- pojištění **sociální**, které zahrnuje úhradu tzv. sociálních rizik v rozsahu daném rozhodnutím státu
- pojištění **komerční (soukromé)**, které zahrnuje pojištění majetku fyzických a právnických osob, pojištění odpovědnosti a pojištění osob.²⁵

Z hlediska právního členění rozlišujeme:

- pojištění **dobrovolné**, kdy se pojistná smlouva sjednává pouze v závislosti na rozhodnutí pojistníka
- pojištění **povinné**, které se dále rozděluje na:

²² *Pojištění rodinného domu* [online], Kooperativa, pojišťovna, a.s., VIG [cit. 2010-11-19], Dostupný z WWW: <http://www.koop.cz/data/files/file_27_GENERAL.pdf>

²³ DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 26

²⁴ BÖHM, A., *Ekonomika a řízení pojišťoven*, s. 122

²⁵ DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 18

- *povinné smluvní*, kdy je pro dané subjekty určena právní povinnost sjednat pojistnou smlouvu
- *zákonné*, kdy povinnost pojištění vyplývá ze zákona a tudíž se pojistná smlouva nesjednává.²⁶

Kombinací hlediska věcného, časového, místního a kalkulačního vzniká členění pojištění na:

- **obnosová**, kdy je ujednán peněžní obnos (suma) buď v pojistné smlouvě, nebo stanoven pojistnými podmínkami. Tento princip, sjednání pojistné částky, která nemá a nebude mít přímý vztah ke škodě, se uplatňuje zejména v případech, kdy lze obtížně ohodnotit dopad nahodilosti peněžními prostředky. Nejčastěji se tento princip užívá v úrazovém a životním pojištění, dále v pojištění odpovědnosti při újmách na zdraví, tedy v případech, kdy nelze zcela objektivně hodnotit škody na životech a zdraví lidí
- **škodová**, známá také jako zájmová, kdy existuje bezprostřední vztah mezi výší plnění z pojištění a výší vzniklé škody. Tento princip se užívá v majetkovém pojištění, ve kterém je odškodné rovno škodě, což představuje optimální fungování pojištění.²⁷

V rámci komerčního pojištění dále rozlišujeme pojištění na:

- **pojištění riziková (neživotní)**, u kterých není jisté, zda pojistná událost během trvání pojištění nastane. Pokud ne, pojišťovna neposkytne pojistné plnění, počet pojistných událostí však není omezen

²⁶ DUCHÁČKOVÁ, E., *Principy pojištění a pojišťovnictví*, s. 24

²⁷ DAŇHEL, J. A KOL. *Pojišťovnictvo – teória a prax*, s. 29 – 30

- **pojištění rezervotvorná (životní)**, v jejichž průběhu se vytváří rezerva na výplatu sjednaných pojistných plnění v budoucnosti. Jde o rizika dožití, úmrtí nebo důchodu. V těchto pojistných smlouvách se pojistné plnění vyplatí vždy.²⁸

2.3 Neživotní pojištění

Neživotní pojištění zahrnuje pojištění řady rizik, která můžeme rozdělit do následujících typů pojištění:

- neživotní pojištění osob
- pojištění majetková
- pojištění odpovědnostní
- pojištění právní ochrany
- cestovní pojištění.²⁹

Tato diplomová práce je zaměřena na pojištění majetku obyvatelstva, proto ostatním kapitolám nebude věnováno více informací.

²⁸ DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 25

²⁹ DUCHÁČKOVÁ, E., *Principy pojištění a Pojišťovnictví*, s. 119

2.4 Majetkové pojištění

Již od pradávna se lidé snaží vytvořit vlastní zázemí, střechu nad hlavou, kde by mohli založit rodinu. Když toto vytvoří, je důležité si svůj majetek nadále chránit. Právě pojištění majetku zahrnuje krytí řady rizik, mezi něž patří rizika živelní, vodovodní, odcizení, vandalismu a další. Všechna tato rizika jsou v různé míře vymezena v pojistných podmínkách komerčních pojišťoven.

V podmínkách pojišťoven je také řada výluk, tedy událostí, na které se pojistná ochrana nevztahuje. Zpravidla jde o škody vzniklé následkem násilných událostí, jako jsou války, terorismus, škody způsobené úředními opatřeními, či škody nastalé působením jaderných rizik. Mezi další výluky patří např. škody způsobené úmyslným jednáním, škody způsobené příbuzným či osobám, žijícím ve společné domácnosti.³⁰

Pojištění majetku zahrnuje celou řadu rizik, vlivem kterých vznikne na pojištěném majetku škoda v souladu s pojistnými podmínkami. Mezi tato rizika patří především:

Živelní rizika, která jsou zahrnuta ve většině druhů pojištění majetku. Jde o širokou skupinu rizik, mezi něž patří např. požár, výbuch, blesk, vichřice, povodeň, krupobití, zemětřesení apod. Tato rizika budou konkretizována níže.

Vodovodní rizika, která zahrnují škody způsobené vodou vytékající z vodovodního zařízení, kanalizace nebo topení.

Rizika při dopravě, kdy škoda vzniká v souvislosti s přepravou zboží nebo v souvislosti s dopravním prostředkem.

Rizika odcizení a vandalství jsou rizika škody na majetku, způsobená třetí osobou. Jsou zahrnuta v rámci jednotlivých druhů pojištění majetku, v různé formě krytí. Podmínkou pro poskytnutí plnění je překonání určité překážky, zabezpečení.

³⁰ ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *O pojištění a pojišťování*, s. 24

Šomážní rizika, což jsou rizika nastalá v důsledku přerušení provozu výroby následkem živelní události, havárie, výpadku dodávky energie, tedy rizika následných škod. Zahrnuto je zde pojištění ušlého zisku, stálé náklady (nájemné, mzdy, penále apod.). Pojistné plnění je vypláceno po určitou sjednanou dobu, zpravidla po dobu jednoho roku.

Strojní rizika jsou způsobena škodami v souvislosti s havárií či poruchou strojního zařízení v důsledku chybné technologie, špatného zacházení, předčasného opotřebení, vadného materiálu apod.

Rizika úvěrová, která vznikají v souvislosti s nesplacením poskytnutého úvěru. Důvodem může být nesolventnost dlužníka (tedy jeho platební neschopnost), platební nevůle (dlužník má peníze, ale nechce platit), vnější podmínky (například embargo). Významnou částí tohoto rizika je pojištění vývozních úvěrů – krytí rizika platební neschopnosti zahraničního dovozce českého zboží.³¹

Pojištění majetku je možné dělit na několik skupin:

- pojištění majetku obyvatelstva
- pojištění průmyslových a podnikatelských rizik
- pojištění zemědělských rizik.³²

Škody vzniklé živelnou událostí mohou mít 2 formy krytí:

- **FLEXA** (*sdrúžená živelní rizika*), jejichž krytí mají všechny pojišťovny stejné. Jsou zde zahrnuta rizika požár, úder blesku, výbuch, pád letadla, jeho části nebo nákladu.³³

Tento název je složen z anglických zkratk: **F** = fire = požár, **L** = lightning = úder blesku, **EX** = explosion = výbuch, **A** = fall of Aircraft = pád letadla.³⁴

³¹ DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 94 – 95

³² Tamtéž, s. 96

³³ DAÑHEL, J. A KOL. *Poist'ovnictvo – teória a prax*, s 153

- **ALL RISK**, jejichž krytí je značně rozdílné u každé pojišťovny. Zpravidla jde o sdružené živelní pojištění spolu s ostatními živelními riziky.

Pro pojištění majetku je důležité umístění pojišťované nemovitosti. Dle této polohy pojišťovna majetek rozdělí do rizikové, částečně rizikové či bezrizikové oblasti z hlediska povodní, lavin, sesuvu půdy apod. Tam, kde dochází k opakovaným pojistným událostem, se majetek stává téměř nepojistitelný. Pojištění má chránit neočekávaná a nepředvídatelná rizika a proto jsou uvedená opakovaná rizika ve výlukách. Pravděpodobnost výskytu pojistné události je v tomto případě příliš vysoká a pojišťovny nerady do takového rizika vstupují. V případě pojištění jde pak o velmi vysoké sazby pojistného.³⁵

V konstrukci jednotlivých prvků pojištění majetku se využívá škodových (zájmových) forem pojištění. V rámci pojistných produktů je možné využít:

- *pojištění na časovou hodnotu*, což znamená, že pojistné plnění je vyplaceno ve výši odpovídající hodnotě pojištěného poškozeného majetku těsně před pojistnou událostí s ohledem na opotřebení,
- *pojištění na novou hodnotu*, kdy je pojištěnému vyplaceno pojistné plnění v takové výši, aby pokrylo pořizovací cenu nového předmětu umožňujícího obnovu majetku nebo cenu opravy, pomocí které se uvádí majetek do původního stavu,
- *kombinace*.³⁶

Velmi důležitým faktorem v pojištění majetku je stanovení správné hodnoty pojišťovaného majetku při sjednávání pojištění. Pokud sjednaná pojistná částka převyšuje skutečnou pojistnou hodnotu, hovoříme o tzv. **přepojištění**. V takovém případě může pojistník nebo pojistitel navrhnout, aby byla pojistná částka snížena a současně se snížením pojistného pro další pojistné období, následující po této změně. Naopak v případě, kdy je pojistná

³⁴ JANATA, J., *Pojištění a management rizik v makléřském obchodě*, s. 76

³⁵ DAŇHEL, J. A KOL., *Poist'ovnictvo – teória a prax*, s 153

³⁶ DUCHÁČKOVÁ, E., *Principy pojištění a pojišťovnictví*, s. 122

částka v době pojistné události nižší než pojistná hodnota pojištěného majetku, jedná se o **podpojištění**. Při pojistné události dojde ke snížení pojistného plnění v poměru, v jakém je výše pojistné částky ke skutečné výši pojistné hodnoty majetku.³⁷

2.4.1 Nejvýznamnější druhy pojištění majetku obyvatelstva

Pojištění domácnosti je jedním ze základních druhů pojištění obyvatelstva, protože téměř každý člověk je nějakým způsobem svázán s určitou domácností. V tomto druhu pojištění jsou zahrnuty všechny věci, které tvoří soubor domácnosti a slouží k jejímu provozu nebo k uspokojování potřeb, ať jde o věci vlastní nebo oprávněně užívané věci cizí. Nejde však jen o pojištění movitého majetku, ale lze si připojistit také stavební součásti, které byly vynaloženy z vlastních nákladů (např. v pronajatém bytě). Z hlediska místní platnosti se toto pojištění vztahuje na škody nastalé v bytě, v jeho příslušenství a v uzamykatelných nebytových prostorách užívaných pouze pojištěným. Pojištěné věci jsou zpravidla pojištěny pro případ živelní události, odcizení a vandalismu.³⁸

V základním pojištění jsou kryty do určité výše i předměty, které se svou hodnotou nebo množstvím vymykají (např. starožitnosti, předměty sběratelského zájmu, výpočetní technika apod.). Pokud je tato výše nedostačující, lze sjednat doplňkové pojištění. Lze dopojistit také rizika, která nejsou zahrnuta v základním pojištění, např. odpovědnostní. Výše pojistného se odvíjí od sjednané pojistné částky, která je závislá na umístění domácnosti (město/vesnice dle rizikovitosti pro krádež), na ploše domácnosti, na vybavení, apod.³⁹

Pojištění budov zahrnuje pojištění rodinných domů, nájemních obytných domů, rekreačních budov, hospodářských budov, drobných staveb (garáže, domácí dílny apod.).

³⁷ BÖHM, A., *Ekonomie a řízení pojišťoven*, s. 137

³⁸ ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *O pojištění a pojišťování*, s. 25 – 26

³⁹ DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 96

Jsou kryta především rizika živelní, vodovodní, náraz dopravních prostředků, riziko odcizení (stavebních součástí), ale také odpovědnost vyplývající z držby nemovitosti. Pojistnou hodnotu si stanoví pojištěný. Pojistné plnění je poskytováno do výše tzv. nové hodnoty, u starších budov do výše časové hodnoty.⁴⁰

Sazby pojištění jsou ovlivněny také materiálem, ze kterého je budova postavená a vybavením (např. železná konstrukce má menší riziko vzniku škod než dřevěná stavba).⁴¹

V pojištění budov je používáno několik pojmů:

Nemovitost je pozemek a stavba spojená se zemí pevným základem.

Stavbou se rozumí veškeré stavby bez zřetele na jejich stavebně technické provedení, účel užívání a dobu trvání trvalé či dočasné. Je určena účelem užití vyplývajících z kolaudačního rozhodnutí.

Budova je trvalá stavba spojená se zemí pevných základem, která je prostorově soustředěná a navenek je uzavřená obvodovými stěnami a střešními konstrukcemi.

Rodinný dům je stavba, která svým stavebním uspořádáním odpovídá požadavkům na rodinném bydlení a v níž je více než polovina podlahové plochy všech místností určena k bydlení. Rodinný dům může mít nejvýše tři samostatné bytové jednotky, dvě nadzemní podlaží a podkroví.

Nebytový prostor v obytném domě je místnost nebo soubor místností, které jsou podle rozhodnutí stavebního řádu určeny k jiným účelům než obytným. Jde např. o kanceláře, obchody, skladiště, garáže, ateliéry, ordinace apod.⁴²

Havarijní pojištění (kasko pojištění) kryje škody na motorových vozidlech. V tomto případě jde o škody, které řidič neovlivnil, ale i ty, které zcela nebo částečně ovlivnil. Toto

⁴⁰ DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 97

⁴¹ DAŇHEL, J. A KOL., *Pojišťovnictví – teória a prax*, s. 155

⁴² ČEJKOVÁ, V. A KOL., *Pojištění pro podnikatele*, s. 99

pojištění kryje rizika živelní, odcizení, vandalismu a havárie. Lze sjednat také tzv. omezené havarijní pojištění, které kryje rizika živelní a odcizení. Obvykle je sjednána procentní spoluúcast. Je zde uplatněn bonusový program při bezeškodním průběhu, který každoročně понижuje pojistné.⁴³

Existuje mnoho výluk, na které se pojistné plnění nevztahuje, např. škody vzniklé přirozeným opotřebením, vlivem chybné konstrukce, výrobní vadou, nesprávnou obsluhou. Pojištění se také nevztahuje na škodu, způsobenou řidičem bez platného řidičského oprávnění, dále na škody při opravě vozidla či na škody při závodech a soutěžích. Při vzniku pojistné události je brána jako výchozí cena vozidla přiměřená cena v době bezprostředně před vznikem škody, ponížená o cenu zbytků, které je možno využít. K základnímu pojištění lze sjednat také doplňkové pojištění, např. pojištění zavazadel, úrazové pojištění, asistenci (pomoc při autonehodách), nadstandardní výbavu.⁴⁴

Velikost pojistného je diferencováno podle celé řady faktorů. Berou se v úvahu kritéria vozidla, ke kterým patří pořizovací cena vozidla, typ vozidla, obsah, garážování vozidla, stáří vozidla, uplatnění zabezpečovacího zařízení proti krádeži. Jako další faktor je kritérium řidiče vozidla, např. věk řidiče, pohlaví, počet osob využívajících dané vozidlo, délka vlastnictví řidičského průkazu. Mezi obecná kritéria patří územní platnost pojištění.⁴⁵

⁴³ DAŇHEL, J. A KOL., *Poist'ovnictvo – teória a prax*, s. 155

⁴⁴ ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *O pojištění a pojišťování*, s. 27 – 28

⁴⁵ DUCHÁČKOVÁ, E., *Principy pojištění a pojišťovnictví*, s. 124 – 125

2.4.2 Pojištění podnikatelských a průmyslových rizik

V rámci této skupiny pojištění majetku existuje velké množství druhů pojištění. Nejvýznamnější druhy jsou popsány níže.

Pojištění technická, ke kterým patří zejména pojištění strojní, montážní pojištění, stavební pojištění, pojištění elektronických zařízení.

Strojní pojištění kryje škody způsobené v souvislosti s poškozením strojů a strojních zařízení způsobené jejich provozem. Zahrnuje krytí rizik havárie strojů nebo celých strojních souborů a zařízení. Obvykle jde také o krytí škod vzniklých nesprávnou obsluhou, nedbalostí nebo nešikovností, konstrukční materiálovou nebo výrobní vadou po skončení záruční doby, selháním měřicích, regulačních a zabezpečovacích zařízení, zkratem, pádem nebo vniknutím cizího předmětu, nedostatkem vody v parním generátoru, přetlakem páry, plynu nebo kapaliny nebo pod tlakem. Pro výpočet pojistného je základem pojistná hodnota udaná pojistníkem, dále se vychází z ohodnocení rizika, velikosti integrální franšizy, případně spoluúčasti.

Strojní pojištění lze rozdělit následovně:

- klasické strojní pojištění, které navazuje na živelní pojištění a kryje pouze rizika havárie strojů nebo strojních zařízení
- strojní pojištění mobilních strojů a strojních zařízení, kryjící čistě strojní rizika i rizika živelního charakteru
- pojištění elektronických zařízení.

Pojištění montážních a stavebních rizik, která se často kombinují v rámci jednoho produktu, tzv. stavebně-montážní pojištění. Toto pojištění se vztahuje na výstavbu a montáž objektu, včetně krytí škod na materiálu, který bude na stavbu použit.

Montážní rizika kryjí všechna rizika spojená s montáží strojů a strojních zařízení. Toto pojištění může být koncipováno na principu All Risks pojištění nebo tak, že krytá rizika budou přesně vyjmenována. Pojištění *stavebních rizik* kryje všechna rizika způsobující škody na stavebních dílech a materiálu po dobu výstavby. Obvykle nejsou kryty škody nepřímé a vzniklé projekční, konstrukční, materiálovou vadou nebo chybně provedenou prací.

Pojištění pro případ přerušení provozu (šomázní pojištění), které úzce navazuje na živelní a strojní pojištění. Kryje tzv. následné škody, tedy zabezpečuje náhradu finanční újmy, která vzniká důsledkem přerušení provozu, ke kterému dochází na základě poškození pojištěného majetku živelní nebo jinou událostí. Pojistná částka je zde odvozena od hrubého zisku, který v sobě zahrnuje ušlý zisk a fixní náklady (nájemné, finanční náklady, mzdy zaměstnanců apod.). Během řešení nastalé situace při přerušení provozu vznikají tzv. dodatečné náklady, které se mohou také do pojištění zahrnout. Pojistné plnění se zde vyplácí maximálně po určitou sjednanou dobu, obvykle jeden rok. Na druhé straně se uplatňuje časová franšíza, což je období, po které se pojistné plnění nevyplácí. Pokud by doba přerušení byla kratší než tato časová franšíza, pojistné plnění by pojišťovna vůbec nevyplácela. Vyplácení pojistného plnění končí v okamžiku obnovy provozu, nebo pokud nebyl provoz obnoven, v okamžiku vypršení doby maximálního ručení. Tento druh pojištění se vyskytuje v různých konkrétních podobách, nejčastěji jako požární pojištění přerušení provozu, navazující na živelní pojištění a strojní pojištění přerušení provozu, navazující na pojištění strojní. Vedle toho existuje také pojištění ALoP (Advance Loss of Profits), které navazuje na pojištění stavební a montážní a zahrnuje pojištění pro případ zpoždění výstavby nebo montáže. Dále lze sjednat pojištění následných škod vyskytujících se v souvislosti s výskytem nepříznivých povětrnostních podmínek nebo pojištění teplotních škod.

Pojištění úvěru obsahuje krytí finančních ztrát v případě nesplacení poskytnutého úvěru. Toto riziko je kryto v rámci celé řady pojistných produktů. Řadí se k nim:

- životní pojištění, které kryje úvěrové riziko v souvislosti s úmrtím dlužníka,

- nemocenské a invalidní pojištění, které kryje úvěrové riziko v návaznosti na pracovní neschopnost dlužníka,
- majetkové pojištění zástav,
- úvěrové pojištění:
 - pojištění obchodního úvěru,
 - pojištění bankovního úvěru,
 - pojištění vývozních úvěrů,
 - pojištění zemědělských úvěrů.

Úvěrové pojištění lze rozdělit na pojištění:

- komerčních úvěrových rizik
 - platební neschopnost
(konkurs, exekuce, soudní a mimosoudní vyrovnání),
 - platební nevůle (nezaplacení ve stanovené lhůtě),
 - kursová rizika,
- politických (teritoriálních) rizik
 - platební potíže vyvolané politickými událostmi,
 - nemožnost transferu úhrad do země vývozce z důvodu politických událostí v zemi dovozce – válka, revoluce,
 - administrativní rozhodnutí orgánů státu dlužníka,
 - přírodní katastrofa v zemi dovozce,
 - nezaplacení pohledávky veřejnoprávním dovozcem.

Při ohodnocování rizika se pojistitel snaží analyzovat schopnost dlužníka splatit závazky. Důležité jsou informace nejen z minulosti, ale zejména je potřeba brát v úvahu perspektivy do budoucna, podnikatelský záměr. Zejména se vychází ze smlouvy o úvěrovém pojištění, z velikosti firmy, obratu, vývoji finanční situace, délky splatnosti pohledávky atd. Výsledky tohoto ohodnocení se odrážejí v rozhodnutí, zda pojistitel přijme úvěrové riziko, v ceně pojištění, ve výši spoluúčasti a v délce karenční doby.

Do úvěrového pojištění lze zahrnout také pojištění dokumentárního inkasa, kdy se pojistné plnění poskytne za výlohy, které vzniknou dodavateli nepřevzetím dodavatelských dokumentů kupujícím a odmítnutím jejich proplacení při platební podmínce inkaso proti dokumentům. Pojistná náhrada je spojena s pokrytím nákladů spojených s vyhledáváním nového kupujícího, náklady na dopravu do nového místa určení nebo náklady na vrácení zpět prodávajícímu.

Pojištění dopravní se vztahuje na pojištění pro případ poškození, zničení nebo ztráty věci při dopravě. Základním rizikem při dopravě je riziko havárie. Pojištění dopravní zahrnuje pojištění kaska a také karga. Pojištění kaska kryje škody na dopravních prostředcích, zatímco pojištění karga kryje škody na přepravovaných věcech a předmětech. V České republice je významné především dopravní pojištění v zahraničním obchodě z důvodu dlouhých dopravních tras a rizikovosti při dopravě. Někdy může cena dopravy převyšovat cenu zboží.⁴⁶

⁴⁶ DUCHÁČKOVÁ, E., *Principy pojištění a pojišťovnictví*, s. 123 – 132

2.4.3 Pojištění zemědělských rizik

Kromě klasických druhů pojištění podnikatelské sféry jsou v pojišťování zemědělských podniků využívány specifické druhy pojištění, a to pojištění plodin a pojištění hospodářských zvířat.

Pojištění plodin kryje rizika majetkových škod na rostlinné produkci. Má několik podob, z nichž nejčastěji používanou je tzv. *krupobitní pojištění*. Toto pojištění kryje pouze riziko zničení nebo poškození plodin krupobitím, které představuje z celkového objemu rizik ohrožujících rostlinnou produkci přibližně 10 %. Zaměření právě na krytí rizika krupobití je z důvodu snadné prokazatelnosti a nezaměnitelnosti škod způsobených tímto rizikem.

Dalším druhem pojištění je tzv. *pojištění proti vybraným rizikům*, které kryje navíc rizika povodeň, vichřice, jarní mraz. Za nejrozšířenější podobu krytí lze považovat tzv. pojištění úrody plodin, které kryje ztráty na produkci rostlinné výroby, které vznikly v důsledku působení celého souboru vlivů. V podmínkách České republiky se v současné době uplatňuje jak krupobitní pojištění tak i pojištění v podobě pojištění plodin proti vybraným rizikům. Uplatňuje se zde poměrně vysoká spoluúčast.

Pojištění hospodářských zvířat se vztahuje na soubory hospodářských zvířat, např. krav, ovcí, koní, drůbeže a kryje škody v souvislosti s uhynutím, utracením nebo nutnou porážkou v důsledku nákazy neboli infekční nemoci, živelní událostí, rizikem úrazu a neinfekční nemoci. Lze pojistit také jednotlivá zvířata, která se chovají ke specifickým účelům, např. závodní koně a oceňují se pojistnými částkami individuálně na principu pojištění na plnou hodnotu. Konstrukce pojištění je obdobná, zahrnuje excedentní franšízu, procentní spoluúčast, tak i systém bonus-malus.⁴⁷

⁴⁷ DUCHÁČKOVÁ, E., *Principy pojištění a pojišťovnictví*, s. 123 – 132

2.5 Pojistné události v neživotním pojištění

Živelní pojištění slouží ke krytí škod na majetku, které byly způsobeny realizací živelního rizika.⁴⁸

Živelní pohromu, též přírodní katastrofu, lze definovat jako velké, zpravidla náhle a nečekaně se objevující neštěstí, zpusťování, zkáza či škoda způsobená živlem. Živelní pohroma je mimořádná událost vzniklá v důsledku škodlivého působení přírodních sil nebo také prudký, neovladatelný přírodní jev či přírodní síla, která má ničivé následky. Takováto mimořádná událost přináší škody na majetku, přírodě, poškozují zdraví a může mít za následek smrt lidí. Přírodní katastrofa vzniká rychlým nebo pozvolným přírodním procesem mimořádných rozměrů, který je způsoben vlivem rozdílů teplot, dějí uvnitř i vně Země nebo jiných faktorů. Rozsah těchto pohrom nezávisí jen na intenzitě situace, ale také na množství lidí, průmyslu, dopravy, rizikových technologií na postiženém území, ale také na připravenosti obyvatel. Živelní pohroma však nezpůsobí jen škody na majetku, obydlí, komunikacích, ale také může způsobit řetěz dalších událostí – hladomor, nákazy, uvolnění nebezpečných látek, požáry, výpady elektřiny, vody, plynu a další.⁴⁹

Mezi živelní rizika patří:

- **Krupobití**, kterým se rozumí pád kousků ledu různého tvaru, velikosti, váhy a hustoty vytvořených v atmosféře.
- **Pád stromů a stožárů nebo** je takový pohyb tělesa, který má znaky volného pádu.
- **Náraz nebo zřícení letadla, jeho části nebo jeho nákladu**
- **Požár** je definovaný jako oheň, který vznikl mimo určené ohniště nebo který se vlastní silou rozšířil. Požárem není působení užitkového ohně, žhnutí a doutnání ani působení tepla při zkratu v elektrickém vedení nebo zařízení, pokud se plamen vzniklý zkratem dále nerozšířil.

⁴⁸ DUCHÁČKOVÁ, E., *Pojišťovnictví*, s. 98

⁴⁹ *Živelní pohromy* [online], Záchranný kruh [cit. 2010-11-19], Dostupný z WWW: <http://www.zachranny-kruh.cz/mimoradne_udalosti/zivelni_pohromy.html>

- **Sesouvání půdy, zřícení skal nebo zemin**, což je pohyb hornin z vyšších poloh svahu do nižších, ke kterému dochází působením gravitace nebo v důsledku lidské činnosti při porušení podmínek rovnováhy svahu. Sesouváním půdy není pokles zemského povrchu do centra Země následkem působení přírodních sil nebo v důsledku lidské činnosti. Dále se za sesuv nepovažuje pokles rovinatého terénu nebo změny základových poměrů staveb. Jde např. o promrzání, sesychání, podmáčení půdy bez porušení rovnováhy svahu.
- **Sesouvání nebo zřícení lavin** se rozumí stav, kdy množství sněhu nebo ledu se náhle začne pohybovat a řítí se do údolí.
- **Tíha sněhu nebo námrazy**, při které vlivem nadměrné hmotnosti dochází k destruktivnímu působení na konstrukci budov. Za nadměrnou se považuje taková tíha sněhu nebo námrazy, která se v dané oblasti běžně nevyskytuje. Zahrnuto zde není působení rozpínavosti ledu a prosakování tajícího sněhu nebo ledu.
- **Úder blesku**, čímž se rozumí přímé a bezprostřední působení energie blesku nebo teploty jeho výboje na pojištěné věci. Škoda musí být viditelně zjištěná destrukčními účinky na pojištěné věci nebo na budově, v níž byla pojištěná věc v době vzniku škody uložena. Úderem blesku není dočasné přepětí v elektrorozvodné síti, k němuž došlo v důsledku působení blesku na vedení.
- **Výbuch** je náhlý ničivý projev tlakové síly, který spočívá v rozpínavosti plynů nebo par a také prudké vyrovnání tlaku (imploze). Výbuchem není aerodynamický třesk nebo výbuch ve spalovacích zařízeních, ve kterých se energie výbuchu cílevědomě využívá.
- **Zemětřesení** označujeme jako otřesy zemského povrchu vyvolané pohybem zemské kůry, dosahující alespoň 6. stupně mezinárodní stupnice MSK-64, udávající makroseizmické účinky zemětřesení. Otřesy zaznamenané v místě pojištění, nikoliv v epicentru.⁵⁰

⁵⁰ ČEJKOVÁ, V. A KOL., *Pojištění pro podnikatele*. s. 91 – 93

Z důvodu zaměření této diplomové práce na přírodní katastrofická rizika jsou věnovány rizikům povodeň, záplava a vichřice samostatné kapitoly. Tato rizika jsou častým přírodním jevem na našem území a způsobují rozsáhlé škody. Při sjednávání pojištění je důležité pečlivě se seznámit s pojistnými podmínkami konkrétní pojišťovny, ne vždy se totiž shodují. U níže uvedených rizik je pro srovnání uvedeno vysvětlení pojmů u tří pojišťoven – České pojišťovny, a.s. a pojišťovny Kooperativa, a.s, VIG jako největších pojišťoven na našem trhu spolu s pojišťovnou Generali, a.s.

2.6 Vichřice

Vichřicí se rozumí dynamické působení hmoty vzduchu, pohybující se rychlostí 75 km/hod a vyšší.⁵¹

Při této rychlosti vzduchu dochází k poškozování majetku, lámání větví stromů, vyvrácení stromů, poškození nebo odnášení střech apod.⁵²

V tabulce č. 4 je uvedeno rozdělení dle síly větru od bouřlivého větru, který se pohybuje rychlostí od 17,2 do 20,7 m/s. Následuje vichřice, poté silná a mohutná vichřice. Stupnice je zakončena orkáнем, který se pohybuje již rychlostí přesahující 32,7 m/s, tzn. více než 118 km/hod. Dle Beaufurtova⁵³ rozdělení se jedná o stupnici 8 – 12.

⁵¹ DUCHÁČKOVÁ, E., *Principy pojištění a pojišťovnictví*, s. 121

⁵² ČEJKOVÁ, V. A KOL., *Malá encyklopédia poistenia a poisťovníctva s cudzojazyčnými ekvivalentmi*, s. 211

⁵³ Sir Francis Beaufort je tvůrcem po něm pojmenované stupnice pro odhad síly větru.

Tab. č. 4: Rozdělení dle rychlosti větru

Beaufort. Stupeň	Označení a rozpoznávací znaky	Rychlost v m/s	Rychlost v km/hod
8	BOUŘLIVÝ VÍTR ; vítr ulamuje větve, chůze proti větru je velmi obtížná	17,2 – 20,7	62 – 74
9	VICHŘICE ; vítr způsobuje menší škody na stavbách (strhává tašky ze střech)	20,8 – 24,4	75 – 88
10	SILNÁ VICHŘICE ; vyvrací stromy, poškozuje stavby	24,5 – 28,4	89 – 102
11	MOHUTNÁ VICHŘICE ; působí rozsáhlá pustošení	28,5 – 32,6	103 – 117
12	ORKÁN ; ničivé účinky	nad 32,7	nad 118

Zdroj: ČEJKOVÁ, V. A KOL., Pojištění pro podnikatele

Dle pojistných podmínek České pojišťovny, a.s. je vichřice shodně definována jako dynamické působení hmoty vzduchu, která se pohybuje rychlostí 20,8 m/s a více. Pokud není rychlost vzduchu v místě pojištění zjistitelná, poskytne pojišťovna plnění, pokud oprávněná osoba prokáže, že pohyb vzduchu v okolí místa pojištění způsobil obdobné škody na řádně udržovaných stavbách. Pojištění se vztahuje také na škody způsobené nepřímo, tedy tím, že vichřice strhla části budovy, stromy nebo jiné předměty na pojištěné stavby nebo jiné pojištěné věci. Jsou zde uvedeny také výluky, jde především o škodu na neudržovaných stavbách (bez oken, dveří apod.), vniknutím nezavřenými okny či na budovách, kde jsou prováděny stavební práce.⁵⁴

Kooperativa pojišťovna, a.s., VIG rozumí vichřicí dynamické působení hmoty vzduchu, která se pohybuje rychlostí 20,8 m/s a vyšší. Za škody způsobené vichřicí se považují také škody způsobené vržením jiného předmětu vichřicí na pojištěnou věc.⁵⁵

V pojistných podmínkách pojišťovny Generali, a.s. je definice vichřice téměř shodná s výše uvedeným. Vichřicí se zde rozumí proudění vzduchu, které v místě pojištění

⁵⁴ *Pojištění domu a souvisejících staveb* [online], Česká pojišťovna, a.s. [cit. 2010-11-21], Dostupný z WWW: <<http://www.ceskapojistovna.cz/files/downloads/pojistne-podminky/592.pdf>>

⁵⁵ *Pojištění rodinného domu* [online], Kooperativa pojišťovna, a.s., VIG [cit. 2010-11-21], Dostupný z WWW: <http://www.koop.cz/data/files/file_27_GENERAL.pdf>

dosáhlo rychlosti nejméně 20,8 m/s (cca 75km/hod). Pro zjištění rychlosti je rozhodující informace Českého hydrometeorologického ústavu. Nárok na pojistné plnění nevzniká na škodách vzniklých na movitých věcech umístěných pod širým nebem, budovách, které nejsou zkolaudovány a na věcech uložených v nich, na předmětech upevněných na vnější straně budovy, na solárních zařízeních, skleněných fasádách a střeších, sklenících a fóliovnících. Také na venkovních elektrických vedeních a na oploceních. Další výluky jsou shodné s výše uvedeným.⁵⁶

V tomto porovnání lze nalézt jak shodu, tak i drobné či značné rozdíly v pojistných podmínkách pojišťoven i v odborných publikacích. Tyto rozdíly jsou patrné i u rizik povodeň a záplavy.

2.7 Povodeň

Povodeň je mimořádná událost, kdy následkem deště, tání sněhu a ledovců nebo náhlým uvolněním překážky ve vodním toku – tzv. zvláštní povodně (protržení hráze, přehradu) dojde k zvětšení průtoku vody a zvedne hladinu tak, že se voda z koryt vylévá a zaplavuje okolní území.⁵⁷

Podle Meteorologického slovníku je povodeň: „*Výrazný přechodný vzestup hladiny toku, způsobený náhlým zvýšením průtoku nebo dočasným zmenšením průtočnosti koryta, zejména při výskytu ledových jevů. Ke zvyšování průtoků na území ČR dochází vlivem spadlých intenzivních (krátkodobých či dlouhodobých) dešťových srážek nebo táním sněhové pokrývky, popřípadě jejich kombinací. Podle uvedených příčin rozeznáváme*

⁵⁶Pojištění rodinných domů a bytových jednotek [online], Generali pojišťovna [2010-11-21], Dostupné z WWW: <<http://www.general.cz/soubory/82XEAY/VPP%20Rodinné%20domy.pdf>>

⁵⁷Mimořádné události [online], Záchranný kruh [cit. 2010-11-21], Dostupné z WWW: <http://www.zachranny-kruh.cz/mimoradne_udalosti/co_je_to_povoden.html>

povodeň dešťovou, sněhovou nebo smíšenou. Povodeň, vzniklá v důsledku tvorby ledového nápěchu nebo zácpy, se nazývá ledovou.“⁵⁸

Jako další příčiny povodně můžeme rozlišovat a z toho vyvozovat typy povodní:

- vichřice, jejichž průvodním jevem je zvýšení hladiny vodních ploch a vodních toků, popřípadě velké množství vody v konkrétních lokalitách,
- tsunami, tzn. otřesy, vulkanické erupce a velké sesuvy půdy, jejich důsledkem je rozlití vody do okolních oblastí,
- nahromadění ledu, typické pro zimní a jarní období, kdy nahromadění ledu způsobí nepropustnost vodního toku a rozlití vody do okolí,
- příliv bahna,
- zvýšení hladiny podzemních vod.⁵⁹

Povodní se, pro Českou pojišťovnu, a.s., rozumí zaplavení větších či menších územních celků vodou, která se vylila z břehů vodních toků nebo z břehů nádrží nebo tyto břehy a hráze protrhla nebo byla způsobena náhlým a neočekávaným zmenšením průtočného profilu toku.⁶⁰

Dle podmínek Kooperativy pojišťovny, a.s., VIG je povodeň přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje místo pojištění mimo koryto vodního toku. Jedná se i o stav, kdy voda z určitého území nemůže

⁵⁸ KOZÁK, J. T. A KOL., *Povodně v českých zemích*, s. 17 – 18

⁵⁹ DAŇHEL, J. A KOL., *Pojistná teorie*, s. 288 – 289

⁶⁰ *Pojištění domu a souvisejících staveb* [online], Česká pojišťovna, a.s. [cit. 2010-11-21], Dostupný z WWW: <<http://www.ceskapojistovna.cz/files/downloads/pojistne-podminky/592.pdf>>

dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod.⁶¹

Definice povodně pojišťovny Generali, a.s. je velmi rozsáhlá. Povodní se zde rozumí přechodné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, např. táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů. Navíc je uvedeno, že povodeň může být způsobena jinými vlivy než přírodními jevy, zejména poruchou vodního díla, které může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (povodeň zvláštní). Dále se za škodu vzniklou důsledkem jedné pojistné události považují všechny škody vzniklé v době trvání pojištění na území státu, ve kterém se nacházejí sjednaná místa pojištění, opakovaným působením tohoto nebezpečí během 72 po sobě následujících hodin. V případě, kdy jsou splněny podmínky definice povodně, jsou pojištěny také škody na pojištěných věcech způsobené průsakem v důsledku zvýšené hladiny podzemních vod, kdy zvýšení hladiny podzemních vod bylo prokazatelně způsobeno povodní. Dále vniknutím vody do kanalizace, pokud tato voda prokazatelně pochází z povodňových vod a v poslední řadě sesuvem půdy v důsledku povodně. Důležitým bodem jsou výluky z pojištění. Pojistné plnění v důsledku vniknutí vody do kanalizace, poskytne pojistitel pouze v případě, že kanalizační přípojka do pojištěného objektu, byla v okamžiku vzniku škodné události opatřena vhodným uzavřeným uzavíracím elementem chránícím objekt před vniknutím vody. Pojistné plnění také nemusí být vyplaceno, pokud škodná událost nastala do 10 dne po uzavření pojistné smlouvy.⁶²

⁶¹ *Pojištění rodinného domu* [online], Kooperativa pojišťovna, a.s., VIG [cit. 2010-11-21], Dostupný z WWW: <http://www.koop.cz/data/files/file_27_GENERAL.pdf>

⁶² *Pojištění rodinných domů a bytových jednotek* [online], Generali pojišťovna, a.s. [cit. 2010-11-21], Dostupný z WWW: <<http://www.generali.cz/soubory/82XEAY/VPP%20Rodinné%20domy.pdf>>

Podle výšky vodní hladiny rozlišujeme povodně jako dvacetileté, padesátileté, stoleté atd. v závislosti na průměrné délce časové pauzy jejich výskytu. Povodně lze také dělit na letní a zimní, přesto že meteorologický slovník tyto termíny nezná.

Letní povodně se vyskytují v období duben – listopad a jde především o dešťové povodně. Původ mají různý, může jít o intenzivní či krátkodobé srážky, označované také jako bleskové povodně, které během několika minut zaplaví rozsáhlé plochy. Často mají velmi dynamický účinek, při kterém strhávají domy, mosty, vozovky, vyvracejí stromy atd. Tyto povodně většinou netrvají déle než několik hodin, zato jsou nebezpečné právě svojí náhlostí. Oproti tomu dlouhodobé srážky způsobují větší povodňovou vlnu následkem vytrvalých i několikadenních dešťových srážek.

Zimní povodně přicházejí pravidelně v období od konce února do počátku dubna. V tomto období dochází k velkoplošnému tání sněhové vrstvy ve výše položených oblastech povodí. Není výjimkou, že se zimní povodně vyskytují i mimo toto období, kdy přichází obleva také s kombinací dešťových srážek. Oproti nepravidelnosti letních povodní se zimní povodně tradičně vyskytují v období přechodu zima – jaro, tj. přibližně v měsíci březnu v rozmezí cca 10 dní.⁶³

Česká meteorologická služba může v praxi využívat údajů ze západní Evropy a tím být v předstihu. Většina meteorologických situací, představující potenciální nebezpečí povodní na našem území, se musí nejdříve přesunout přes jihozápad, západ nebo severozápad Evropy, kde jsou monitorovány. Rozsáhlé povodně nás tedy nemohou zaskočit z hodiny na hodinu a obyvatelé ČR mají čas se na velkou vodu připravit.⁶⁴

Rizika povodně lze rozlišovat jako:

- tání sněhu v období od prosince do dubna v kombinaci se srážkami
 - typické pro nížiny a kopcovité části Labe, Vltavy a povodí Moravy,

⁶³ KOZÁK, J. T. A KOL., *Povodně v českých zemích*, s. 18 – 20

⁶⁴ TAMTÉŽ, s. 22 – 24

- mají dlouhodobější trvání
- letní povodně, způsobené regionálními dešti, které trvají od 10 do 72 hodin
 - intenzivní deště zvyšují vodní hladinu,
 - typické menším objemem srážek a jsou méně očekávané než jarní povodně,
- intenzivní krátkodobé letní přívalové deště
 - srážky přesahují 44 mm za hodinu,
 - zasahují menší plochy okolo 100 km²,
 - jedná se o bleskové povodně.⁶⁵

2.8 Záplava

Záplavou se rozumí vytvoření souvislé vodní plochy, na které bude voda delší dobu stát, případně po ní proudit. Jde o stojící vodu, které zůstane na místě po povodni.⁶⁶

Jako další definici můžeme uvést, že záplava je zvýšení spodní nebo povrchové vody tak, že vytvoří souvislou hladinu a zaplaví okolní terén.⁶⁷

V pojistných podmínkách České pojišťovny, a.s. je záplava vymezena jako zaplavení pozemku, na kterém se nachází pojištěná věc, proudící nebo stojící vodou i z jiných příčin než z důvodu povodně.⁶⁸

⁶⁵ GASCOIGNE, J., *Project proposal Czech river flood catastrophe modelling*, s. 6

⁶⁶ DAŇHEL, J., *K řešení povodňového rizika pojištěním*, s. 13

⁶⁷ ČEJKOVÁ, V. A KOL., *Malá encyklopédia poistenia a poisťovníctva s cudzojazyčnými ekvivalentmi*, s. 224

⁶⁸ *Pojištění domu a souvisejících staveb* [online], Česká pojišťovna, a.s. [cit. 2010-11-21], Dostupný z WWW: <<http://www.ceskapojistovna.cz/files/downloads/pojistne-podminky/592.pdf>>

Pro Kooperativu pojišťovnu, a.s., VIG se záplavou rozumí vytvoření souvislé vodní plochy, která po určitou dobu stojí nebo proudí v místě pojištění.⁶⁹

Riziko povodně a záplavy jsou u Kooperativy pojišťovny, a.s., VIG a České pojišťovny, a.s. sloučeny v jedno riziko. Pojišťovna Generali, a.s. nemá ve svých pojistných podmínkách zvlášť definované riziko záplavy.

⁶⁹ *Pojištění rodinného domu* [online], Kooperativa pojišťovna a.s., VIG [cit. 2010-11-21], Dostupný z WWW: <http://www.koop.cz/data/files/file_27_GENERAL.pdf>

3 Pojistné události katastrofických rizik a jejich likvidace

V posledních letech se na území České republiky vyskytují povodně stále častěji a tím se stávají závažným ekonomickým problémem. Nejedná se pouze o medializované povodně v letech 1997, 2002 a 2006, ale i o řadu menších regionálních povodní a desítky lokálních povodňových událostí. Názory na příčinu nenadálých povodní jsou různé. Nejčastější odpovědí je konstatování prosté skutečnosti, že „moc přšelo“.

Od roku 1500 existuje mnoho kronik, které mapují doby klidu a neklidu. Od této doby bylo asi 500 povodní v různé intenzitě, přičemž neklidná období trvají 30 až 50 let. Velké záplavy jsou od sebe vzdálené průměrně jedenáct let. Zhruba od konce 18. století nemají povodně v červenci 1997 na Moravě a v srpnu 2002 v Čechách obdoby jak do velikosti, délky trvání tak i do výše celkových škod.⁷⁰

Každoročně dochází na našem území k 60 – 100 lokálním bleskovým povodním, které poškozují obce zejména na horních částech toků a v podhorských či horských oblastech. Bezprostřední příčinou lokálních povodní jsou přívalové deště, jarní tání a v některých obcích také dlouhodobé deště.⁷¹

Ničivé povodně jsou v České republice nepravidelným jevem. Z historických údajů, které jsou známy v Praze na Vltavě od roku 1827 či v Děčíně od roku 1845, vyplývá, že velké povodně byly poměrně časté ve druhé polovině 19. století. Poté se četnost zmenšovala, až v posledních letech došlo k několika katastrofickým povodním.⁷²

⁷⁰ ČAMROVÁ, L. A KOL., *Povodně v území*, s. 8 – 9

⁷¹ Tamtéž s. 66 – 77

⁷² MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, *Výsledná zpráva o projektu vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002 a návrhu úpravy systému prevence před povodněmi*, s. 25

Na řece Morava bylo zaznamenáno 56 závažných povodní v letech 819 – 1954. Mnoho z těchto povodní poničilo Prahu a zanechalo zničené domy. Nejsilnější povodeň, která byla zaznamenána na Vltavě v únoru r. 1782, dosahovala průtoků k 4580 m³/s. Pro severní část Čech, zejména Jizerské hory, jsou charakteristické letní povodně způsobené intenzivními dešti. Studená fronta a opakované bouřky vyvolávají bleskové povodně mezi Krušnými horami a Českým středohořím, stejně jako tomu bylo v letech 1927, 1979 a 1987.⁷³

Moderní generace si na území České republiky zakusila řešit povodňový problém poprvé na vlastní kůži v červenci roku 1997, kdy došlo k povodňové vlně na třetině území republiky. Společnost nebyla na takovou kalamitu mentálně připravena, podceněna byla věčná stránka prevence, regulace vodních toků, zástaveb bránících plynulému odtoku vody atd. Nedostatky se ukázaly také v legislativě, v práci médií, v organizační rutinně apod. Další povodňový úder po pěti letech v srpnu 2002 byl ještě silnější. V Praze na Vltavě na pilíři Mostu Legií byla udělána nová ryska pro nejvyšší hladinu vody. Ta poslední byla z roku 1845.⁷⁴

Jak potvrzují alarmující čísla z povodní roku 1997 a 2002, je velice moudré se proti dopadům povodní zabezpečit vhodným pojištěním. Zaplacené pojistné je nesrovnatelně nízké oproti možné škodě. Výše pojistného je ovlivněno také lokalitou nemovitosti. Pojišťovny rozlišují celkem čtyři povodňové zóny. V zóně 1 nehrozí nebezpečí povodně a je z pohledu pojištění bezproblémová. V zónách 2 a 3 již jde o území, které je ohroženo možnou povodní, a sazby u pojištění mohou být navýšeny o rizikový příplatek. Zóna 4 je zpravidla nepojistitelná, anebo pojistitelná za specifických podmínek.⁷⁵

Manažer komunikace a vzdělávání České asociace pojišťoven, Marcela Kotyrová uvádí: *„Rizikové zóny byly vytvořeny na základě digitálního modelu terénu, základních topografických map, digitálních plánů měst i sběrem informací z terénu. Zpřesňovány byly*

⁷³ GASCOIGNE, J., *Project proposal Czech river flood catastrophe modelling*, s. 6

⁷⁴ DAŇHEL, J., *K řešení povodňového rizika pojištěním*, s. 5 – 12

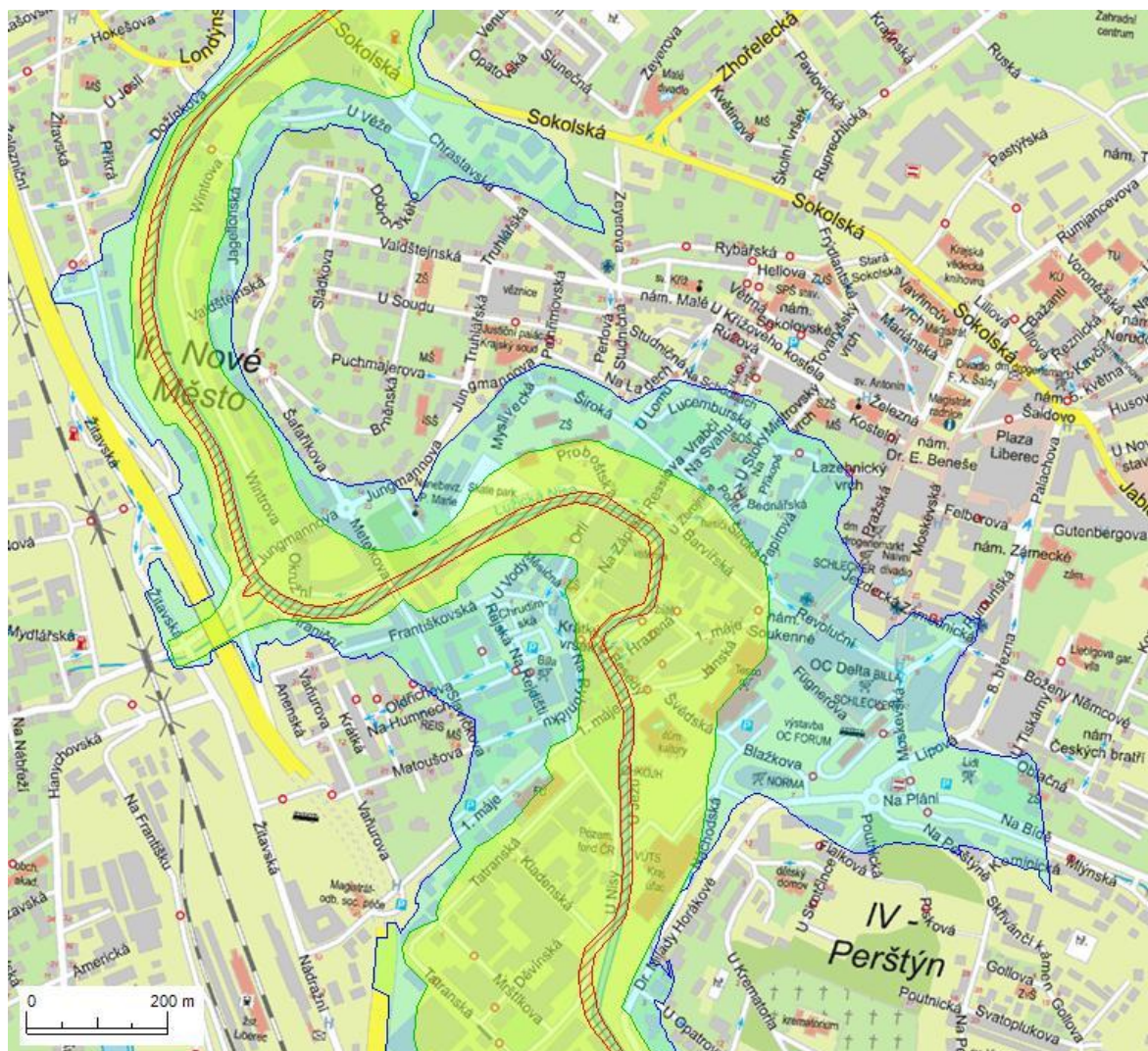
⁷⁵ *Pojistěte se před povodní* [online], Česká asociace pojišťoven [cit. 2011-02-19], Dostupný z WWW: <[http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro web příspěvky v médiích](http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro%20web%20příspěvky%20v%20médiích)>

*pomocí map hloubek zaplavení vytvořených v době povodní, map využití půdy atd. Celý proces tvorby je složen z automatického modelování rizikových zón a časově velmi náročné manuální revize simulovaných výsledků.*⁷⁶

Pro stanovení rizika povodně je velmi důležité přesné zaměření adresy pojišťovaného majetku. Pro toto zaměření využívají pojišťovny programu Aquarius. Vyhledávání adresy se provádí pomocí přesné adresy budovy, tzn. ulice, číslo popisné a město. V případě, že se jedná o zatím nezkolaudovanou nemovitost, která nemá přiděleno číslo popisné, lze místo pojištění zaměřit pomocí parcelního čísla a katastrálního území. Výsledkem je zaměření adresy a specifikace povodňové zóny TZ I, TZ II, TZ III či TZ IV. Pro povodňovou zónu TZ IV nelze sjednat pojištění rizika povodně/záplavy, toto riziko je automaticky vyloučeno. Při zaměření do TZ II či TZ III musí zájemce o pojištění počítat s vyšším pojistným. V případě, že se nepodaří požadované místo zaměřit v programu Aquarius, je potřeba, aby klient na mapovém podkladu označil místo pojištění a pracovník pojišťovny poté provedl ruční zaměření. Pokud by klient označil toto místo chybně, mohlo by dojít i ke krácení pojistného plnění.

V následujícím obrázku č. 4 je zobrazen výstup z programu Aquarius, který dle barevného vyznačení určuje povodňovou zónu. Místa, která jsou vyznačena červenou šrafovanou barvou, vyznačují vodní tok a 4. povodňovou zónu TZ IV, ve které jsou rizika povodně a záplavy nepojistitelné. Prostor, vyznačený zeleně, označuje 3. povodňovou zónu TZ III. V těchto místech lze rizika pojistit, avšak za výrazně vyšší pojistné. Modrá barva označuje 2. povodňovou zónu TZ II. Ostatní, neoznačená místa na mapě jsou v první povodňové zóně TZ I., což znamená krytí rizika povodně a záplavy za standardní sazbu. Jde o místa nejméně riziková.

⁷⁶ *Mapování živelních pohrom* [online], Česká asociace pojišťoven [cit. 2011-02-19], Dostupný z WWW: <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=20&list=DOKUMENTY_01&view=pro web příspěvky v médiích>

Obr. č. 4: Výstup z programu Aquarius

Zdroj: Kooperativa pojišťovna, a.s., VIG

Důležitým faktorem je také skutečnost, zda se na místě pojištění v minulosti povodeň již vyskytla. Kombinací výše rizika povodně a výskytu povodně existuje pravidlo pro stanovení rizika, které je znárodněno v níže uvedené tabulce č. 5. K upřesnění stanovení klasifikace rizika slouží dotaz na klienta – počet povodní nebo záplav v posledních 20-ti letech. V případě, že se v místě pojištění vyskytla povodeň více než jednou, je riziko povodně nepojistitelné, tedy vyloučené z pojištění.

Tab. č. 5: Vyhodnocení rizika povodně

Popis	Klasifikace rizika
Místo pojištění je situováno v povodňové zóně „I.“ a v posledních 20-ti letech se zde nevyskytla povodeň nebo záplava	1 – nízké
Místo pojištění je situováno v povodňové zóně „I.“ a v posledních 20-ti letech se zde vyskytla povodeň nebo záplava pouze jednou. NEBO Místo pojištění je situováno v povodňové zóně „II.“ a v posledních 20-ti letech se zde povodeň nebo záplava nevyskytla nebo se vyskytla pouze jednou.	2 – zvýšené
Místo pojištění je situováno v povodňové zóně „III.“ a v posledních 20-ti letech se zde povodeň nevyskytla nebo se vyskytla pouze jednou.	3 – střední
Místo pojištění je situováno v povodňové zóně „IV.“ NEBO V místě pojištění se v posledních 20-ti letech vyskytla povodeň nebo záplava více než jednou.	4 – nepojistitelné

Zdroj: Kooperativa pojišťovna, a.s., VIG

Vyjma pojištění existuje řada způsobů, jak se vyrovnat s existencí rizika povodně a záplavy:

- vyhýbání se oblastem se zvýšeným rizikem povodně,
- vhodné formy konstrukce, které budou znamenat, že nedojde k realizaci tak vysokých škod,
- ochrana jednotlivých majetkových hodnot,
- rekultivace řek a povodňová ochrana – protipovodňové hráze a násypy, vodní nádrže,
- mobilita – možnost rychlého přesunu majetku.⁷⁷

⁷⁷ DAŇHEL, J., *K řešení povodňového rizika pojištěním*, s. 16 – 17

3.1 Povodně 1997

Povodně v červenci roku 1997 jsou hodnoceny jako přírodní katastrofa – postiženo bylo 34 okresů na Moravě a ve východních Čechách. Již 14 měsíců po povodních bylo z celkových cca 117 000 nahlášených pojistných událostí vyřízeno 96,2 %. Celkové škody způsobené povodněmi dosáhly téměř 60 mld. Kč a došlo k 60 obětem na životech.⁷⁸

Povodně postihly především Českou republiku a Polsko. Dalo by se říci, že v České republice katastrofické povodně veřejnost především překvapily z toho pohledu, že nebyla dostatečně připravena na krytí katastrofických živelních událostí. Pojištěnost pro krytí rizika záplavy a rizika povodně jak u obyvatelstva, tak u podnikatelů byla nízká. Nízká pojištěnost zřejmě vyplývala ze změn v cenách majetkového pojištění v první polovině devadesátých let. Z doby před devadesátým rokem byla veřejnost zvyklá na velmi nízké ceny v této oblasti pojištění, které se zvýšily v důsledku změn ve škodovosti a v souvislosti ekvivalence. Při povodních bylo tedy pojištěno pouze 15 % vzniklých škod, přičemž 88,8 % pojistných událostí připadalo na pojištění majetku občanů, z toho 49,3 % na budovy a 38,6 % na domácnosti. Zbylých 11,2 % připadlo na pojištění podnikatelů.⁷⁹

Povodně se svým rozměrem vymykají jakékoliv zkušenosti občanů a představám odborníků před tímto rokem. Ve větším či menším rozsahu postihly 34 okresů České republiky a vyžádaly si téměř několik desítek lidských životů. Příčinou povodní byl extrémně vysoký úhrn srážek za dobu jejich trvání. V první vlně dešťů od 4. – 9. července spadlo v postižených oblastech v průměru 100 – 200 litrů srážek na 1 m² a na některých místech dokonce přes 300 litrů. Souhrnné zhodnocení ukazuje, že absolutní ochrana proti povodním je prakticky nezajistitelná, přičemž příprava na povodeň takového rozsahu by byla ekonomicky neúnosná. Lze však vyvodit několik závěrů:

- rozsah škody by byl menší, pokud by zástavba respektovala zásadu ponechání dostatečného volného prostoru pro pohyb vody,

⁷⁸ TROJANOVÁ, E., *Začínáme počítat škody z „velké“ vody*, Pojistný obzor, 2002, č. 9, s. 3 – 4

⁷⁹ KINKOR, J., *Analýza povodňové ochrany v České republice*, Pojistný obzor, 1998, č. 5, s. 3 – 6

- stavba ochranných nádrží,
- bude třeba vytipovat kritické zóny a i na základě zdokumentování povodní stanovit zátopová území,
- věnovat pozornost školení a průpravě všech zúčastněných při povodňové situaci,
- zkvalitnit informovanost a koordinaci postupů i pomocí dokončení integrovaného záchranného systému.⁸⁰

Jak již bylo zmíněno, škody dosáhly téměř 60 mld. Kč. V níže uvedené tabulce č. 6 je pro přehled uvedeno rozdělení škod dle jejich dopadu. Nejvyšší škody byly způsobeny na zásobách ve výrobě, na druhém místě, z hlediska výše plnění, se nachází stroje a dopravní prostředky. Při sečtení škod na rodinných domech a vybavení domácnosti, dosahuje částka plnění téměř 7 mld. Kč. Nezanedbatelná výše je také u ekologických škod.

Tab. č. 6: Škody na majetku v důsledku povodní (všech subjektů celkem – v mil. Kč)

CELKEM	59 507
- z toho:	
Rodinné domy – demolice	1 593
Rodinné domy – opravy	3 725
Mosty silniční	2 068
Mosty železniční	465
Pozemní komunikace	5 009
Vedení a rozvody inženýrské	1 881
Vodní nádrže, rybníky	4 646
Stroje, zařízení, dopravní prostředky	8 140
Zásoby ve výrobě	9 403
Vnitřní vybavení domácností	1 519
Úroda	1 518
Ekologické škody	4 992

Zdroj: Červencové povodně – zkušenosti a náměty na řešení, Pojistný obzor, 1997, č. 11

⁸⁰ MESRŠMÍD, J., Červencové povodně – zkušenosti a náměty na řešení, Pojistný obzor, 1997, č. 11, s. 3 – 4

Podle průzkumu asociace bylo možno si riziko záplav pojistit v rámci pojištění domácnosti, budov, motorových vozidel, neboť bylo zahrnuto v základní nebo doplňkové nabídce většiny pojišťoven. U řady pojišťoven nebylo toto riziko obsaženo ve standardním krytí, ale bylo možné jej sjednat individuálně. Celkové náklady na pojistná plnění činí 10,4 mld. Kč, odhadovaný počet pojistných událostí dosahuje 119 tis. Kč a na pojistných plněních a zálohách byla vyplacena již k 22. září 1997 částka 3,2 mld. Kč. Postup pojišťoven při likvidaci škod hodnotí ČAP pozitivně, pojišťovny byly přítomny v postižených oblastech, vytvořily krizové štáby, poskytovaly zálohy⁸¹

Dle níže uvedené tabulky č. 7 je zřejmé, že většina pojišťoven pokryla nižší částky škod do 50 mil. Kč. Pouze pět pojišťoven vyplácelo pojistné plnění převyšující v součtu 500 mil. Kč.

Tab. č. 7: Přehled odhadovaného celkového plnění pojišťoven

Rozsah (v mil. Kč)	Počet pojišťoven (ks)
0 – 50	11
50 – 100	6
100 – 500	3
nad 500	5
Celkem	25

Zdroj: Zdroj: Červencové povodně – zkušenosti a náměty na řešení, Pojistný obzor, 1997, č. 11

Srážkami bylo zasaženo území přibližně 15 000 km², celkový úhrn srážek dosáhl více než 3 mld. m³, z toho povodí Odry 1,0 – 1,2 mld. m³, povodí Moravy 1,2 – 1,7 mld. m³, povodí Labe 0,3 – 0,5 mld. m³. Jednalo se o mimořádnou situaci, kdy v období 4. července – 8. srpna 1997 byly celkové srážky na Lysé hoře 586 mm, na Pradědu 454 mm. K měsíčnímu úhrnu srážek 622 mm činí tato hodnota 450 % průměrné červencové srážky a 50 % celoročního průměru. Vztahené k celoročnímu průměru se objem červencových srážek pohyboval mezi 41 – 55 %. Průběh povodní lze rozdělit do tří základních typů zasažených oblastí. V první řadě se jedná o horská povodí,

⁸¹ MESRŠMÍD, J., Červencové povodně – zkušenosti a náměty na řešení, Pojistný obzor, 1997, č. 11, s. 3 – 4

ve kterých nejsou nádrže. Kapacita koryt byla mnohonásobně překročena a vysoká rychlost proudící vody přes údolí, smísené s množstvím zeminy, stromů, keřů apod., měla ničivé účinky. V druhé řadě se jedná o horní části toků s nádržemi, díky kterým došlo k regulaci odtoků o 10 – 33 %. V poslední řadě se jedná o střední a dolní tok řeky Moravy, kde nejsou žádné významné nádrže, které by zmírnily povodňové odtoky. Kapacity koryt v městech byly překročeny o 25 – 40 %. Poněkud odlišná situace nastala v povodí Dyje, kde sice nedosáhly dešťové srážky tak vysoké intenzity jako povodí Moravy, přesto odpovídaly přibližně 40 % ročního úhrnu. Samostatným problémem bylo zásobování vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod. U čistírny odpadních vod hrála velkou roli předchozí zkušenost s povodněmi. Řada středních a malých čistíren a kanalizačních čerpacích stanic byla zaplavena. Velkou chybou se ukázalo stavět tyto čistírny bez obroku, bez možnosti odlehčení. Naprosto nesporně byl prokázán účinek údolních nádrží, které přispěly ke snížení kulminačních průtoků a tím došlo ke snížení nebo dokonce vyloučení následných škod.⁸²

Pro občany postižené povodní znamenají tyto situace osobní katastrofu, pro státní rozpočet znamená uplatňování požadavků na finanční výpomoc a úhradu povodňových škod nárazovou zátěž. V těchto situacích je stát stavěn do role jediného odpovědného činitele, jehož povinností je zvládnout všechna přírodní rizika a v případě selhání uhradit všechny škody. Moderní evropské pojetí povodňové ochrany směřuje roli státu především do oblastí prevence. Může se jednat o podporu přirozeného zadržování vody v území, technická opatření, předpovědní a hlásná služba a další. Maximálního efektu lze však dosáhnout pouze společným působením státní prevence a osobní odpovědnosti občanů.⁸³

Pojišťovny během této přírodní katastrofy neomezily svou pomoc jen na smluvní povinnosti. Poskytly také dobrovolnou materiální a finanční výpomoc a přispěly na humanitární akce částkou přesahující 30 mil. Kč. Povodně prověřily nejen pohotovost pojišťoven k likvidaci pojistných událostí tak velkého rozsahu, ale také jejich pojistně-technickou zdatnost při práci s riziky, i jejich finanční sílu. Rozsáhlé důsledky

⁸² ROSICKÝ, J., *Povodně a vodohospodářství*, Pojistný obzor, 1997, č. 11, s. 5 – 7

⁸³ ŠULISTA, M., *Prevence povodňových škod – úkol dneška*, Pojistný obzor, 1998, č. 5, s. 7 – 9

povodní podtrhly hospodářské potíže Pojišťovny MORAVA, a.s., které vyústily v odebrání povolení k pojišťovací činnosti.⁸⁴

3.2 Povodně 2002

Téměř všechny přítoky Vltavy zasáhla katastrofální povodeň v srpnu 2002. Nouzová vypouštění rybníků či jejich protržení, následkem nadměrných srážek, doplnily následky povodně. Byly zasaženy významné chemické závody, což vyvolalo obavy u občanů ČR i v zahraničí. Objem spadlých srážek byl v porovnání s minulými extrémy obrovský, dosáhl téměř 9,7 miliard m³. Tato povodeň byla charakteristická dvěma vlnami srážek, které zasáhly v rozmezí tří dnů.⁸⁵

Vydatné srážky zasáhly ve dvou vlnách, a to 6. – 8. srpna 2002 a 11. – 13. srpna 2002. V takto krátkém časovém období a prostorovém rozsahu došlo ke ztížení povodňového odtoku. První vlna srážek způsobila povodně na našem území, především v povodí horní Vltavy a jejích přítoků. Na německém území příliš nezasáhla. Odhad spadlých srážek je pro první vlnu 5,6 mld. m³. Druhá vlna srážek zasáhla příliš brzy do oblastí zasažených první vlnou. Takto nasycené povodí způsobilo rychlý vzestup vodní hladiny, která zasáhla především v povodí horní Vltavy, Lužnice, Otavy a Berounky, dále postupovala na německé území, kde způsobila katastrofální povodně v povodí Mulde a dalších přítoků Labe. Pro druhou vlnu je odhad spadlých srážek 7,9 mld. m³. Nejvyšší srážky se koncentrovaly na úzké pásmo od Krušnohoří, kde třídní srážky dosahovaly až trojnásobek měsíčního průměru. Také v oblasti v povodích Vltavy a Berounky dosáhly 1,5 – 2násobku průměrných hodnot pro měsíc srpen.⁸⁶

⁸⁴ PROHLÁŠENÍ ČESKÉ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *Pojišťovny pomohly postiženým – situace rok po povodních*, Pojistný obzor, 1998, č. 8, s. 14

⁸⁵ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, *Výsledná zpráva o projektu vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002 a návrhu úpravy systému prevence před povodněmi*, s. 1-6

⁸⁶ MAGDEBURK: MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE, *Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe*, s. 5-31

V Praze šlo zatím o největší povodeň s dlouhodobým opakováním jednou za 500 let.⁸⁷

Dvoutýdenní povodně zasáhly více než jednu třetinu našeho území a způsobily enormní materiální škody 986 obcím v 10 krajích. Celkem bylo postiženo 15,6 % z celkové populace, což činí 1,6 mil. obyvatel.⁸⁸

Tabulka č. 8 uvádí období, kdy byl vyhlášen stav nebezpečí v Libereckém kraji a v několika částech Prahy. V dalších pěti krajích byl vyhlášen stav nouze s počátkem od 13. srpna a s různou délkou trvání. V okresech Litoměřice, Děčín a také v hl. městě Praha a přilehlých obcích byl stav nouze prodloužen až do 20. září 2002.

⁸⁷ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, *Výsledná zpráva o projektu vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002 a návrhu úpravy systému prevence před povodněmi*, s. 14

⁸⁸ MAGDEBURK: MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE, *Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe*, s. 53

Tab. č. 8: Počet postižených obcí v krajích ČR a trvání krizových stavů

Oblast	Charakter krizového stavu	Počet postižených obcí	Délka trvání krizových stavů
Liberecký kraj – část	Stav nebezpečí	6 obcí okresu Jablonec nad Nisou	13. 8. – 14. 8.
Karlovarský kraj	Stav nouze	16 obcí	12. 8. – 16. 8.
Jihočeský kraj	Stav nouze	329 obcí okresů Strakonice, Tábor, Český Krumlov, České Budějovice	13. 8. – 31. 8.
Plzeňský kraj	Stav nouze	244 obcí	13. 8. – 31. 8.
Ústecký kraj	Stav nouze	79 obcí okresů Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice, Ústí n. L.	13. 8. – 31. 8. okresy Děčín a Litoměřice do 20. 9.
Středočeský kraj	Stav nouze	188 obcí okresů Mělník, Praha – Západ, Beroun	13. 8. – 31. 8.
Hl. m. Praha	Stav nouze	Hl. město Praha a přilehlé obce	13. 8. – 31. 8. prodloužení: 1. 9. – 20. 9.
	Stav nebezpečí	pro území městské části Praha 7, Praha 8, Radotín, Zbraslav, Velká Chuchle, Lipence, Troja, Suchdol a Lysolaje	21. 9. – 31. 10

Zdroj: Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe, Magdeburk: Mezinárodní komise pro ochranu Labe

Z hlediska druhů majetku došlo k největším škodám především na:

- budovách, halách a stavbách ve výši cca 6 mld. Kč,
- pražském metru – obnova zatopených tras a 17 stanic si vyžádá téměř 7 mld. Kč,
- pozemních komunikacích ve výši cca 4 mld. Kč,
- rodinných domech ve výši cca 3 mld. Kč,
- strojích a zařízeních, dopravních prostředcích a inventáři ve výši cca 3,7 ml. Kč,
- silničních mostech ve výši cca 2,2 mld. Kč,
- ostatních stavbách ve výši 2,1 mld. Kč,
- vodních tocích ve výši cca 1,3 mld. Kč,

- železniční infrastruktury ve výši cca 2,4 mld. Kč.⁸⁹

V uvedené tabulce č. 9 je pro přehled znázorněn úhrn srážek ve vybraných měřicích stanicích. Nejvyšší hodnoty byly naměřeny dne 12. srpna a následující den 13. srpna 2002. Zdaleka nejvyšší hodnotou je 278 mm srážek, které spadly na Knajpě 13. srpna 2002.

⁸⁹ MAGDEBURK: MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE, Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe, s. 53

Tab. č. 9: Denní úhrn srážek ve vybraných stanicích synoptické a klimatologické měřicí sítě povodí Labe za období od 6.8. do 13.8.2002.

Stanice	Úhrn srážek v srpnu 2002 [mm]							
	6.8.	7.8.	8.8.	9.8.	10.8.	11.8.	12.8.	13.8.
Pec pod Sněžkou	1,1	0,0	0,0	0,0	4,9	4,1	7,5	81,0
Ústí nad Orlicí	0,1	0,0	0,0	0,0	14,6	15,5	9,4	36,9
Hradec Králové	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	16,6	13,3	42,6
Pardubice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12,9	5,6	37,5
Souš	1,2	0,4	0,0	6,9	0,9	8,8	32,0	151,5
Knajpa	1,6	3,3	0,0	0,9	1,6	8,9	75,6	278,0
Churáňov	58,1	71,0	0,6	0,3	0,0	97,8	96,7	0,1
Slavkov	65,6	64,0	1,7	0,0	0,0	157,4	54,7	0,0
Pahorská Ves	97,2	180,5	3,1	0,0	0,0	44,4	114,5	10,8
Staré Hutě	101,4	152,9	27,1	0,0	0,0	35,2	107,4	9,1
České Budějovice	62,8	60,8	4,6	0,0	0,3	49,7	76,1	0,4
Temelín	51,5	42,1	0,3	1,1	0,1	33,7	128,8	0,5
Lodhéřov	38,0	18,7	98,0	0,0	0,0	11,0	90,0	15,7
Tábor	35,0	13,0	0,2	0,0	0,0	21,5	56,8	4,0
Horská Kvilda	68,3	73,7	0,8	0,3	0,7	68,5	100,6	3,5
Kocelovice	42,3	28,0	4,8	0,0	0,0	25,1	75,5	0,3
Přibyslav	0,1	14,8	0,0	0,0	0,0	31,1	54,3	42,3
Plzeň – Bolevec	30,1	47,6	1,0	0,1	0,0	42,0	73,1	0,0
Špičák	65,0	95,8	5,5	0,2	0,0	63,8	122,5	0,0
Chudenice	34,8	30,8	0,1	0,0	73,6	28,4	79,4	2,0
Praha – Ruzyně	5,7	2,8	0,5	0,0	0,0	20,9	49,2	7,1
Cheb	23,4	14,7	0,1	0,0	6,0	27,5	19,1	0,0
Karlovy Vary	16,7	12,2	4,5	0,0	0,0	39,5	26,8	0,0
Klínovec	6,4	7,6	2,1	0,0	0,0	41,8	220,7	14,5
Tušimice	6,2	1,2	9,0	0,0	0,0	48,5	43,4	2,8
Žatec	6,2	0,3	0,0	0,0	0,0	22,3	72,6	1,3
Doksany	6,4	0,0	2,2	0,0	0,0	15,5	49,4	5,6
Litvínov	4,9	4,8	0,0	0,0	0,0	47,2	153,1	7,8
Ústí nad Labem	6,5	3,0	0,5	0,0	0,0	7,3	59,7	7,6

Zdroj: Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe, Magdeburk: Mezinárodní komise pro ochranu Labe

3.2.1 Přehrady jako objekty povodňové ochrany

V povodí Labe na území České republiky je celkem 117 nádrží a rybníků, které mají pozitivní účinek na snížení kulminačních průtoků. Nachází se zde ochranný ovladatelný prostor, který je důležitý pro zachycení povodňové vlny a také snižuje povodňový průtok

pod nádržemi. Před příchodem povodní v srpnu 2002 panovalo v ČR suché podnebí, proto byl poloprázdný také zásobní prostor. Povodeň však znamenala tak extrémní zátěž, že většina nádrží snížila následky pouze první povodňové vlny. Druhou (větší) vlnu již nemohla významně ovlivnit i přes to, že před jejím nástupem se podařilo ochranné prostory opět uvolnit. Při nástupu druhé povodňové vlny bylo potřeba pozdržet její příchod do Prahy pro potřebnou evakuaci a stavbu mobilní protipovodňové stěny. Na nádrži Orlík byl tak rychlý nárůst hladiny, že se brzy stala neovladatelnou. Současně došlo k havarijnímu přerušení provozu vodní elektrárny, tím se snížil možný průtok a hladina stoupla až na 355,17 m n.m., tj. 1,57 m nad maximální povolenou hladinu. Povodňová vlna tím byla zpožděna jen o 18 hodin. Pro ověření pozitivního vlivu nádrží byl proveden simulační model v rámci národního projektu „Vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002“. Výsledky ukázaly, že jiné varianty manipulace na nádržích nemohly výrazně ovlivnit následky druhé povodňové vlny v Praze. Kromě výše uvedené nádrže Orlík měla pozitivní vliv na průběh povodně také nádrž Nechanice, která významně snížila kulminační průtok a také dvě vodárenské nádrže v Krušných horách, Přísečnice a Fláje. Nádrž Fláje snížila průtok vody ze 100leté úrovně na zhruba 5letou povodeň.⁹⁰

3.2.2 Záchrané práce, škody způsobené povodní

Povodňová situace na území ČR byla výjimečná z hlediska počtu zasažených obcí a délky trvání krizových stavů. Na záchraných akcích bylo nasazeno či dobrovolně pomáhalo 24 tis. hasičů, 200 tis. lidí bylo evakuováno, 3 374 osob bylo bezprostředně zachráněno pomocí člunu nebo vrtulníku. Ze zahraničí zde působilo 214 záchranářů z 8 států. Povodně se nevyhnuly ani několika významným objektům, např. Spolana a.s., Neratovice a Dopravní podnik hl. m. Prahy – Metro, kde došlo k zaplavení 22 stanic. Celkové škody na majetku byly odhadnuty na cca 73 mld. Kč.⁹¹

⁹⁰ MAGDEBURK: MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE, *Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe*, s. 32 – 34

⁹¹ MAGDEBURK: MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE, *Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe*, s. 46 – 53

Z uvedené tabulky č. 10 je zřejmé, že v Praze byly povodně nejničivější, dosahovaly téměř 27 mld. Kč. Naopak nejnižší škody utrpěl Liberecký kraj.

Tab. č. 10: Škody podle krajů (v mil. Kč)

Kraj	Škody
Karlovarský	77
Liberecký	5
Jihočeský	15 721
Středočeský	14 283
Ústecký	11 765
Plzeňský	3 847
Hl. město Praha	26 914
Celkem v povodí Labe	72 612

Zdroj: Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe, Magdeburk: Mezinárodní komise pro ochranu Labe

Největší podíl evakuovaných osob měl Terezín, který z necelých tří tisíc obyvatel opustily více než dva tisíce. Bylo zničeno přes 1000 domů, 2000 lidí bylo zachráněno před utonutím. Nejvíce evakuovaných lidí pak bylo v Praze.⁹²

Pro nejbližší roky nelze určit pravděpodobnost opakování podobně rozsáhlé povodně. Z minulosti je znám výskyt velkých povodní v letním období, např. roky 1872, 1890, 1897, 1899.⁹³

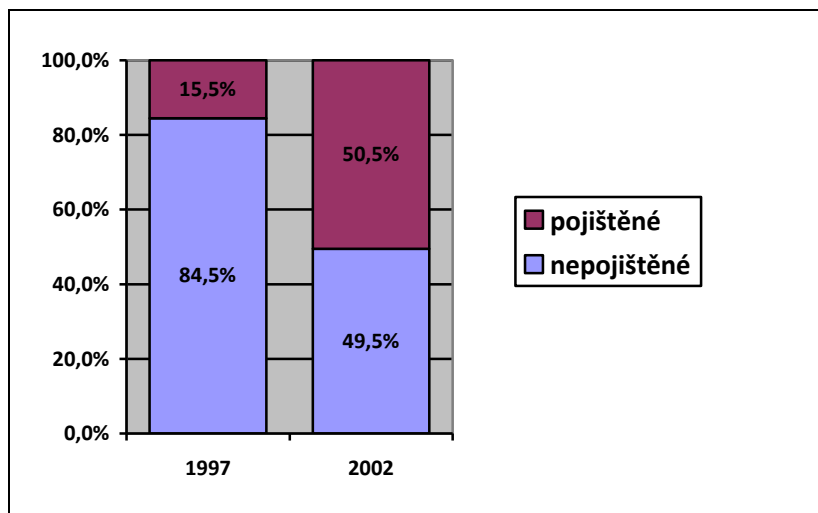
3.2.3 Plnění pojišťoven

Rozdílem oproti povodním v roce 1997 byla pojištěnost, díky které byl dopad povodní na komerční pojišťovny odlišný. Z obrázku č. 5 je vidět, že zatímco v roce 1997 bylo

⁹² TROJANOVÁ, E., *Začínáme počítat škody z „velké“ vody*, Pojistný obzor, 2002, č. 9, s. 3 – 4

⁹³ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, *Výsledná zpráva o projektu vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002 a návrhu úpravy systému prevence před povodněmi*, s. 28

pojištěno pouze 15 % škod (9,7 mld. Kč), v roce 2002 to bylo okolo 50 % škod (více než 36 mld. Kč).⁹⁴

Obr. č. 5: Podíl pojištěných a nepojištěných škod na celkových škodách v důsledku povodní v ČR

Zdroj: DAŇHEL J. A KOL., Pojistná teorie

Dle údajů v tabulce č. 11 bylo množství pojistných událostí v roce 1997 v porovnání s rokem 2002 markantně více, celkové škody se lišily jen o 10 mld. Kč, ale pojistné plnění bylo v roce 1997 vyplaceno třetinové. Také se značně zvýšila hodnota škody na jednu pojistnou událost, konkrétně o necelých 450 %.

Tab. č. 11: Výše povodňových škod v ČR

Rok	Počet pojistných událostí	Výše pojistného plnění	Celkové škody	Průměrná škoda na poj. událost
1997	117 000	9,7 mld.	62,6 mld.	82 906
2002	82 000	37 mld.	73 mld.	451 220

Zdroj: DAŇHEL J. A KOL., Pojistná teorie

Pojišťovny, jejichž klienti byli povodní zasaženi, reagovaly okamžitě. Již v krizovém týdnu od 12. srpna 2002 prostřednictvím asociace prohlásily, že jsou schopny situaci

⁹⁴ DAŇHEL J. A KOL., *Pojistná teorie*, s. 300

finančně zvládnout a dostojí svým závazkům. Veřejnost byla ujistěna, že likvidátoři okamžitě nastoupí do terénu, budou pružně přistupovat k likvidaci pojistných událostí a v odůvodněných případech poskytovat zálohy. Již dva měsíce po povodních bylo vyřízeno 38 % pojistných událostí a vyplaceno 25 % plnění včetně záloh. Celkovou spokojenost s průběhem likvidace škod vyjadřuje 84 % dotázaných, 77 % kladně hodnotilo plnění závazků pojišťovnou. Spokojenost převládala i s informováním o průběhu vyřizování pojistné události (74 %), s rychlostí výplaty pojistného plnění (73 %) i s poskytnutím zálohy pojišťovnou (75 %). Již po necelém roce bylo vyřízeno 91 % pojistných událostí.⁹⁵

V roce 2003 provedla Česká asociace pojišťoven výzkum věnovaný zmapování důsledků povodní pro běžné občany, který sleduje pojistné chování v souvislosti s touto živelní katastrofou. Bylo dotázáno 1010 respondentů v lokalitách zasažených povodní. Většina domácností uzavřela majetková pojištění po roce 1991. Před tímto rokem, tzn. výhradně u České pojišťovny, byla sjednána třetina pojištění domácností a pojištění budov. Původní pojistné smlouvy byly nejvíce zastoupeny mezi domácnostmi penzistů. Dominantním pojistitelem byla Česká pojišťovna, u které bylo pojištěno zhruba 60 % pojištěných, druhým významnějším pojistitelem byla pojišťovna Kooperativa se 14 % pojištěných. Polovina majetkově pojištěných domácností ze sledované oblasti měla v době povodní 2002 sjednáno i riziko povodně nebo záplavy, což bylo téměř dvakrát více než v místech zasažených povodní v roce 1997. Likvidace škod odkryla značně povrchní znalost pojistných podmínek ze strany pojištěných. Téměř polovina majetkově pojištěných o skutečnosti, že jejich smlouva nezahrnovala pojištění proti škodám způsobeným povodní nebo záplavou, vůbec nevěděla a mylně se domnívala, že toto riziko je automatickou součástí majetkového pojištění. Následkem povodní došlo u necelé čtvrtiny domácností ke změně v majetkovém pojištění, u 44 % byly změněny podmínky u původní pojišťovny, 43 % domácností sjednalo novou smlouvu, protože žádnou nemělo a 10 % změnilo pojišťovnu.⁹⁶

⁹⁵ ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *Katastrofické povodně 2002*, Pojistný obzor, 2003, č. 9, s. 5

⁹⁶ ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *Majetkové pojištění a povodně*, Příloha Pojistného obzoru, 2003, č. 9

3.3 Povodně 2006

Na rychlost povodně měla rozhodující vliv rychlost tání sněhových zásob ve dnech 25. března – 30. března. Průběh povodně se lišil podle umístění zásob sněhu. U zásob sněhu v nižších a středních polohách měla povodeň vždy jeden či dva výraznější vrcholy. Při zásobách sněhu ve vyšších a horských polohách docházelo ke kolísání v denních a nočních hodinách. Povodeň se vyznačovala dlouhým trváním, povodňové stavy na některých tocích přetrvávaly více než 10 dní. Proto lze povodeň považovat za extrémní z hlediska celkového množství vody, které přesáhlo opakování 100 let. Značné množství vody bylo během povodně zadrženo v nádržích a postupně uvolňováno do toků. Tím bylo značně prodlouženo období zvýšených vodních stavů.⁹⁷

Povodně, které trvaly od 28. března – 5. dubna 2006, dosáhly částky 5,5 mld. Kč. Nejvíce lidí muselo být evakuováno v Olomouci, Znojmě a na Břeclavsku, nejvyšší škody nahlásil Středočeský kraj, konkrétně 1,2 mld. Kč. Velké škody byly nahlášeny na silnicích a mostech.⁹⁸

Nejtragičtějším dopadem této jarní povodně je ztráta 9 životů, nutno bylo evakuovat 50 000 osob a celkové škody dosáhly 6 miliard Kč. Povodeň byla plošně velmi rozsáhlá, postihla 799 obcí a v sedmi krajích byl vyhlášen stav povodňového nebezpečí. Celkem bylo nahlášeno 14 126 pojistných událostí.⁹⁹

⁹⁷ *Vyhodnocení jarní povodně 2006 na území České republiky* [online], Český hydrometeorologický ústav [cit. 2011-02-05], Dostupný z WWW: <<http://voda.chmi.cz/pov06/obsah.html>>

⁹⁸ *Sečteno: povodně stály 5 miliard* [online], iDNES [cit. 2011-04-20], Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/secteno-povodne-staly-5-miliard-dms-/domaci.asp?c=A060428_085646_domaci_mr>

⁹⁹ *Informační listy 26* [online], Hydromeliorace [cit. 2011-04-20], Dostupný z WWW: <<http://www.hydromeliorace.cz/CVICID/kestazeni/archiv/infolist26.pdf>>

3.4 Orkán Kyrill 2007

Orkán Kyrill způsobil v České republice bezmála 80 tisíc pojistných událostí v objemu téměř 2,25 miliardy korun, a stal se nehorší větrnou živelní událostí pojišťovací historie. Rychlost větru dosáhla při orkánu Kyrill extrémních hodnot, absolutně nejvyšší náraz – 57,8 m/s (208 km/hod) – byl naměřen 19. ledna 2007 na Labské boudě. V celé Evropě je objem pojištěných škod způsobených Kyrillem odhadován dokonce nejméně na 3,5 miliardy eur, nicméně tato částka ho řadí „až“ na páté místo historických tabulek. Celkový rozsah škod způsobených vichřicemi je v Čechách relativně malý – podle statistik se vichřice podílejí jen zhruba 9 % na všech likvidovaných katastrofických živelních pojistných událostech.¹⁰⁰

Orkán Kyrill vznikl důsledkem tlakové výše nad jihem Evropy a tlakové níže nad Skandinávií. Rozdíl tlaku mezi těmito oblastmi byl natolik vysoký, že vznikl silný vítr, který směřoval od západu přes celou západní a střední Evropu.¹⁰¹

Večer 18. ledna dosahovala průměrná rychlost větru 15 – 20 m/s, tedy 54 – 72 km/hod. Na třetině území se jednalo již o hodnotu 30 m/s (108 km/hod), v nárazech síla větru dosahovala až 40 m/s (144 km/hod). V celé Evropě zemřelo v důsledku orkánu Kyrill 50 lidí. V tento den se uskutečnil rekordní počet výjezdů hasičského záchranného sboru. Hasiči zasahovali u 4400 událostí, na řadě míst byla přerušena doprava. Skupina ČEZ vyhlásila stav nouze, protože 27 % odběrných míst (zahrnujících více než milión zákazníků) se ocitlo bez proudu. Z důvodu krizové situace byl také vládou vyhlášen nouzový stav od 25. ledna do 5. února 2007 v několika oblastech, po jehož dobu je zakázán vstup, pobyt a pohyb osob v lesích.¹⁰²

¹⁰⁰ Tisková konference ČSOB Pojišťovny ze 14.8.2007, *Orkán Kyrill: jedinečná událost nebo náznak dlouhodobého trendu?*, Pojistný obzor, 2007, č. 11, s. 12

¹⁰¹ *Vítr jako pohroma (orkán Kyrill)* [online], Příroda [cit. 2011-04-13], Dostupný z WWW: <<http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=819>>

¹⁰² *Orkán Kyrill a škody jím způsobené* [online], Meteocentrum [cit. 2011-04-13], Dostupný z WWW: <<http://www.meteocentrum.cz/zpravy/page.php?page=07012700>>

K 30. dubnu 2007 bylo nahlášeno téměř 80 tis. pojistných událostí s výší škody přesahující 2 mld. Kč. Dle rozdělení na pojištění obyvatel a podnikatelů, došlo převážně k zasažení majetku obyvatelstva. Výše škod se naopak více vyhoupla u pojištění podnikatelů, vyšplhala se na částku 1,3 mld. Kč. Pojem orkán již předurčuje, že během jeho působení dochází k ničení majetku obyvatelstva – nejvíce škod utrpěly právě budovy obyvatel. Stejně tak v podnikatelském pojištění byl orkán nejničivější pro majetek podnikatelů. Ničivé škody se nevyhnuly ani zemědělcům – pojištění plodin a zvířat evidovalo škody v rozsahu 17 mil. Kč.

Tab. č. 12: Škody způsobené orkámem Kyrill 2007 (k 30. 4. 2007)

	Počet pojistných událostí (ks)		Škody (tis. Kč)	Dosud vyplacená pojistná plnění včetně záloh (tis. Kč)	
	Nahlášené	Vyřízené	Nahlášené	Celkem	Z toho poskytnuté zálohy
Pojištění obyvatel (celkem)	60 131	55 687	771 967	658 716	13 181
- domácnosti	6 630	6 087	77 076	62 956	720
- budovy	51 504	47 794	652 853	559 335	12 379
- motorová vozidla	1 972	1 786	41 960	36 407	85
-pojištění ostatní	25	20	78	18	0
Pojištění podnikatelská (celkem)	17 769	12 540	1 309 761	701 855	122 562
-pojištění majetku	15 867	11 257	1 154 757	642 499	112 960
-pojištění motorových vozidel	676	547	20 279	15 768	117
-pojištění ostatní	1 226	736	134 725	43 588	9 485
Pojištění plodin a zvířat (celkem)	162	99	17 110	6 835	638
Celkem ČAP	78 062	68 326	2 098 838	1 367 406	136 384

Zdroj: Česká asociace pojišťoven

3.5 Vichřice Emma 2008

Vichřice Emma se nad územím České republiky přehnala v březnu roku 2008 se silou větru, dosahující rychlosti až 140 km/hod. Poškozeny byly lesy, komunikace, železniční trati, rozvody elektrické energie, komerční budovy, soukromé domy i automobily. Nejvíce zasažená místa byla Hodonínsko, Kolínsko, Královehradecko, Praha, Pardubicko, Českokobudějovicko, Znojemsko, Nymbursko a Jindřichohradecko.¹⁰³

Již po dvou měsících od ničivé přírodní katastrofy v podobě vichřice Emma zlikvidovaly pojišťovny 80 % pojistných událostí a vyplatily pojistná plnění ve výši 597,4 mil. Kč. Výkonný ředitel České asociace pojišťoven, Tomáš Síkora uvádí: „*Podruhé v krátké době za sebou byly pojišťovny vystaveny náročnému úkolu vypořádat se s rozsáhlými následky ničivé přírodní katastrofy. Stejně jako v případě orkánu Kyrill, který se nad Českou republikou přehnal v lednu 2007, dokázaly jednat velmi pružně.*“¹⁰⁴

Víkendová vichřice Emma také poničila velké množství lesů. V porovnání s orkánem Kyrill se však jednalo o třetinové škody, tedy cca 1,7 mil. m³ dřeva. Toto množství představuje přibližně čtvrtinu z celoročních plánovaných těžeb Lesů ČR. Také společnost ČEZ ohlásila škody téměř 30 milionů korun.¹⁰⁵

Vichřice Emma se na našem území podepsala vysokým počtem škod. V pojištění obyvatel došlo k bezmála 30 tisícům škod s výší přesahující částku 5,5 mil. Kč. Nejvíce zasažené byly budovy obyvatelstva, jedná se o 73 % z celkového objemu škod. Mezi pojištění ostatní, které svou výší škod lehce zaostávají za budovami obyvatel, patří například pojištění ostatních staveb – garáže, bazény, ploty, altánky apod. S výrazně nižšími škodami

¹⁰³ Tisková zpráva: *Dva měsíce po Emmě* [online], Česká asociace pojišťoven [cit. 2011-02-19], Dostupný z WWW: <<http://www.cap.cz/search.aspx?q=emma>>

¹⁰⁴ Tamtéž

¹⁰⁵ *Vichřice Emma poničila ve státních lesích třetinu toho, co Kyrill* [online], iDNES [cit. 2011-04-15], Dostupný z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/vichrice-emma-ponicila-ve-statnich-lesich-tretinu-toho-co-kyrill-pxs-/ekonomika.aspx?c=A080304_135253_ekonomika_vem>

do počtu, avšak výši převyšující škody z pojištění obyvatel, zasáhla vichřice podnikatele. Téměř 95 % škod se týkalo pojištění právě jejich majetku.

Tab. č. 13: Likvidace pojistných událostí způsobených vichřicí – březen 2008 (stav k 31. 5. 2008)

	Počet pojistných událostí (ks)		Škody (tis. Kč)	Dosud vyplacená pojistná plnění včetně záloh (tis. Kč)	
	Nahlášené	Vyřízené	Nahlášené	Celkem	Z toho poskytnuté zálohy
Pojištění obyvatel (celkem)	29 195	26 578	574 936	411 534	68
- domácnosti	1 716	1 565	13 387	658	20
- budovy	21 327	19 699	306 992	257 641	558
- motorová vozidla	1 393	1 229	29 374	24 718	12
-pojištění ostatní	4 740	4 085	224 896	119 517	679
Pojištění podnikatelská (celkem)	6 794	4 693	684 543	343 341	50 330
-pojištění majetku	6 399	4 400	647 611	331 149	49 289
-pojištění motorových vozidel	330	258	10 910	8 621	39
-pojištění ostatní	59	35	10 423	3 572	1 002
Pojištění plodin a zvířat (celkem)	1	1	0	55	0
Celkem ČAP	35 990	31 272	1 259 479	754 930	60 599

Zdroj: Česká asociace pojišťoven

Větrné kalamity, které se na našem území objevily v posledních letech nelze ignorovat. Reagovat na ně musí i pojišťovny, které proto spolupracují s odborníky na počasí. Za posledních 18 let se nad Českou republikou přehnaly vichřice například v roce 1990, hned dvakrát o čtyři roky později nebo v roce 2005. Faktem však je, že vichřice Emma v březnu 2008 následovala pouze jeden rok po orkánu Kyrill, který patřil k nejsilnějším, které kdy naše území zasáhly. Jak Kyrill, tak Emma zasáhly kromě ČR i další evropské země, a způsobily tedy škody na velké ploše. Společné měly vznik rychlým postupem tlakových níží v oblasti východní Atlantik – Evropa. Daleko častěji dochází k bouřkám s vichřicemi v lokálním měřítku, které doprovázejí přívalové deště, mnohdy s kroupami a způsobují lokální povodně. Silné vichřice, mezi které patří i Emma a Kyrill, vznikají

v důsledku velkého rozdílu mezi tlakem na severu a jihu Evropy. Před celoplošnými vichřicemi lze varovat několik dní před jejich příchodem. U vichřic doprovázejících bouřky je předstih kratší, pouze několik hodin, navíc obvykle nelze určit místo a čas jejich úderu s dostatečnou přesností.¹⁰⁶

3.6 Rok 2010

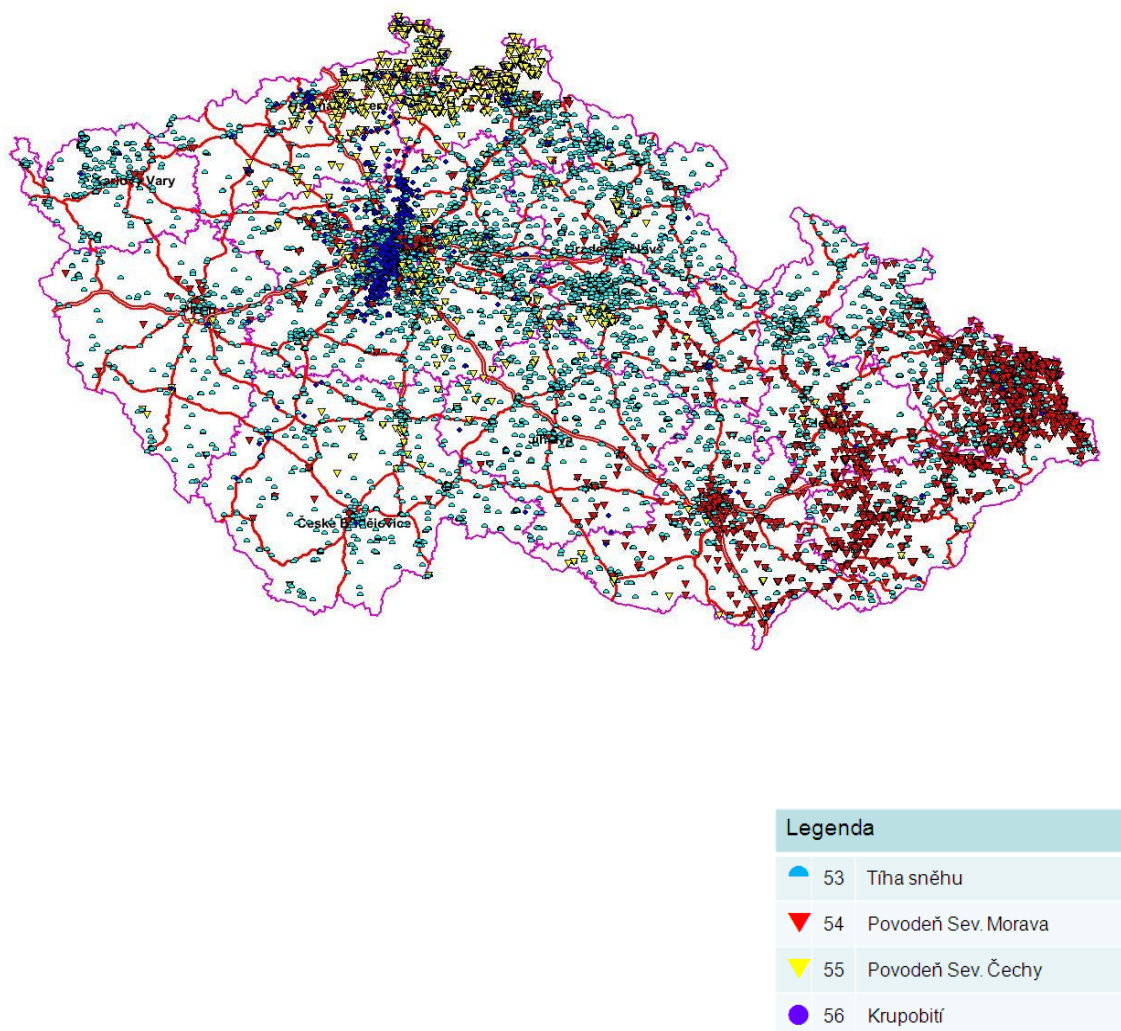
Nejprve dlouhá zima a sní spojené škody napáchané tíhou sněhu, následné dvě vlny povodní a nakonec neobvykle silné krupobití. To vše dohromady napáchalo přes 135 tis. pojistných událostí s rozsahem škod přibližně 9,5 mld. Kč. Při tomto bilancování je nutno uvést, že by tento rok stran živelních událostí byl výjimečný. Naopak, je jen pokračováním neradostného vývoje našeho klimatu., který se takto zjevuje nepřetržitě posledních pět let. Počítáno od povodně na Moravě z roku 1997, jsme zažili za posledních čtrnáct let více roků s nadprůměrným výskytem přírodních živlů, než těch, které se z dlouhodobějšího hlediska považují za standardní. Zápavy způsobené srážkovými přívaly ukázaly, že podle současných povodňových map není příliš možné je spolehlivě předvídat. Tyto záplavy se objevily v horských a podhorských oblastech, kde nedocházelo takřka k záplavám mimo koryta řek. Tyto říčky protékají sevřenými horskými údolími, která jsou velmi úzká a proto téměř nezmapovatelná. Z tohoto důvodu se převážná většina pojistných událostí nachází v první rizikové zóně, která předpokládá nejmenší pravděpodobnost povodní, a předepisuje tak nejnižší sazbu. Povodňové mapy tedy poměrně spolehlivě zobrazují rozlivy vodních toků, k nimž by došlo následkem dlouhodobých dešťů a celkovým vzestupem hladin, s lokálními průtržemi monzunového typu si však poradit příliš neumí.¹⁰⁷

¹⁰⁶ OBRUSNÍK, I., *Emma a Kyrill? Nic výjimečného*, Pojistný obzor, 2008, č. 3, s. 20

¹⁰⁷ NEUWIRTH, M., *Pojištění živelních událostí: Jaký bude další vývoj?* Pojistný obzor, 2010, č. 3, s. 16

Kalamity v roce 2010:

- tíha sněhu 1.1.2010 – 31.5.2010
- povodeň severní Morava 15.5.2010 – 30.6.2010
- povodeň severní Čechy 6.8.2010 – 12.8.2010
- krupobití 13.8.2010 – 21.8.2010

Obr. č. 6: Mapa kalamitních škod

Zdroj: Kooperativa pojišťovna, a.s., VIG

Během povodní na Moravě bylo nahlášeno 15 033 škod na majetku obyvatelstva s celkovými škodami ve výši více než 397 mil. Kč. Nejvíce zasažené byly budovy se škodami převyšujícími 257 mil. Kč. Počet škod v podnikatelském pojištění nebyl nikterak vysoký, avšak výše škod se vyšplhala na více než dvojnásobek oproti majetku obyvatel. Nejvíce byl zasažen právě majetek podnikatelů. Odhady škod pojišťovnami byly k 30. červnu 2010 v celkové výši 1,8 mld. Kč.

Tab. č. 14: Přehled pojistných událostí a škod z povodní na Moravě 2010

	Počet pojistných událostí (ks)		Škody (tis. Kč)
	Nahlášené	Vyřízené	Nahlášené
Pojištění obyvatel (celkem)	15 033	9 863	397 660
- pojištění domácnosti	3 916	2 574	76 180
- pojištění budov	9 669	6 447	257 206
- pojištění motorových vozidel	114	66	5 322
- pojištění ostatní	1 334	776	58 951
Pojištění podnikatelská (celkem)	1 620	525	970 444
- pojištění majetku	1 518	496	844 056
- pojištění motorových vozidel	53	24	3 346
- pojištění ostatní	49	5	123 042
Pojištění plodin a zvířat (celkem)	238	25	119 707
Celkem ČAP	16 891	10 413	1 487 810
Odhady pojišťoven	20 453		1 843 598

Zdroj: Česká asociace pojišťoven

Období od 30. dubna do 3. června 2010 lze na Moravě a ve Slezsku charakterizovat jako mimořádně bohaté na srážky. V povodí Odry spadlo za květen v plošném průměru 285 % měsíčního srážkového normálu a v povodí Moravy zhruba 210 %. Extrémní úhrny srážek byly ve dvou vlnách, první vlna ve dnech 16. – 18. května, druhá významná vlna ve dnech 1. – 3. června, přičemž nejvyšší srážkové úhrny byly naměřeny 1. června.¹⁰⁸

¹⁰⁸ *Vyhodnocení povodní v květnu a červnu 2010* [online], Český hydrometeorologický ústav [cit. 2010-11-15], Dostupný z WWW: <<http://voda.chmi.cz/pov10/index.html>>

Pro Liberecký kraj znamenaly srpnové povodně ztrátu za několik miliard Kč. Velká částka připadla na opravy silnic a mostů. Úplná obnova území je dlouhodobou záležitostí. Stát vyčíslil škody za 2,097 mld. Kč, pro Liberecký kraj znamenaly povodně ztrátu 2,212 mld. Kč a také obce, které vyčíslily škody na 1,651 mld. Kč.¹⁰⁹

Jak majetek obyvatel, tak majetek podnikatelů utrpěl během srpnových povodní, které trvaly týden, veliké ztráty. Dle ČAP bylo občanům vyplaceno více než 610 mil. Kč, podnikatelům o 105 mil. Kč více. Celkem bylo nahlášeno více než 10 tis. škod s rozsahem škod 1,3 mld. Kč.

Tab. č. 15: Přehled pojistných událostí způsobených povodněmi – srpen 2010

	Počet pojistných událostí (ks)	Škody (tis. Kč)
Pojištění obyvatel (celkem)	9 068	610 135
- pojištění domácnosti	2 340	127 820
- pojištění budov	5 312	358 652
- pojištění motorových vozidel	345	23 491
- pojištění ostatní	1 071	100 172
Pojištění podnikatelská (celkem)	1 320	715 189
- pojištění majetku	1 102	629 347
- pojištění motorových vozidel	164	18 383
- pojištění ostatní	54	67 459
Celkem ČAP	10 427	1 346 208

Zdroj: Česká asociace pojišťoven

Již po týdnu zasáhla Českou republiku další katastrofa – krupobití, které překvapilo svou intenzitou a ničivou silou.

¹⁰⁹ *Liberecký účet za povodně: přes osm miliard* [online], iDNES [cit. 2011-04-21], Dostupný z WWW: <http://liberec.idnes.cz/liberecky-ucet-za-povodne-pres-osm-miliard-fjt-/liberec-zpravy.asp?c=A100913_130801_liberec-zpravy_alh>

V Praze a okolí se naplnilo varování meteorologů, kteří slibovali přívalové deště, bouřky a krupobití. Ve večerních hodinách, dne 15. srpna 2010, přišla bouřka, která trvala přes půl hodiny. Na mnoha místech hlavního města přinesla kroupy velké zhruba tři centimetry, přívalový déšť zatopil některé silnice.¹¹⁰

Kroupy poničily majetek za několik milionů. Nejvíce škod utrpěla motorová vozidla, jak do počtu škod, tak do výše plnění. Odhady České asociace pojišťoven jsou vyšší, než dosud nahlášené škody. Přitom se pojišťovny domnívají, že drobné škody poškození ani nenahlásí.

Tab. č. 16: Likvidace pojistných událostí způsobených živly – víkendové krupobití (stav k 6. 9. 2010)

	Počet pojistných událostí (ks)	Škody (tis. Kč)	Dosud vyplacená pojistná plnění vč. záloh (tis. Kč)
Pojištění obyvatel (celkem)	22 244	1 003 020	117 406
- pojištění domácnosti	2 240	66 161	5 745
- pojištění budov	4 860	195 484	11 427
- pojištění motorových vozidel	13 841	659 621	90 715
- pojištění ostatní	1 303	81 754	9 521
Pojištění podnikatelská (celkem)	7 423	651 724	25 091
- pojištění majetku	1 572	357 550	10 742
- pojištění motorových vozidel	5 785	272 058	13 849
- pojištění ostatní	66	22 115	500
Pojištění plodin a zvířat (celkem)	96	32 877	18 925
Celkem ČAP	29 763	1 687 621	161 422
Odhady pojišťoven	34 273	1 889 353	

Zdroj: Česká asociace pojišťoven

¹¹⁰ *Prahou se prohnala bouře, padaly několikacentimetrové kroupy* [online], iDNES [cit. 2011-04-21], Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/prahou-se-prohnala-boure-padaly-nekolikacentimetrove-kroupy-ptx-/domaci.asp?c=A100815_215744_domaci_mad>

Celkové škody za rok 2010 byly jak v počtu škod, tak i v jejich výši enormní. Během 4 kalamit, které zasáhly naše území, došlo k celkovému počtu škod dosahujících téměř 63 tis. Kč. Výše škod se vyšplhala k částce převyšující 5 mld. Kč.

Tab. č. 17: Souhrn kalamitních událostí roku 2010

	Počet nahlášených škod (ks)	Celková škoda (v tis. Kč)
Pojištění obyvatel	50 698	2 141 306
Pojištění podnikatelská	11 859	2 703 136
Pojištění plodin a zvířat	398	223 100
Celkem ČAP	62 955	5 067 543
Odhady pojišťoven	64 330	5 225 669

Zdroj: Česká asociace pojišťoven

3.7 Likvidace pojistných událostí

Mnoho lidí, kteří jsou majetkově pojištěni, si neuvědomuje, jak postupovat v případě, kdy nastane pojistná událost. V několika částech zde budou objasněny základní náležitosti při likvidaci pojistné události.

Za nejčastější způsob se považuje nahlášení pojistné události písemnou formou na tiskopise pojistitele. Dalším způsobem, v poslední době rozšířeným a oblíbeným, je nahlášení telefonicky. Po nahlášení je pojistná událost přidělena příslušnému likvidátorovi, který v co nejkratší době kontaktuje pojištěného a dojedná termín návštěvy v místě pojištění. Zde likvidátor provede zápis o pojistné události, kde popíše pojistnou událost na základě vyjádření pojištěného, poté popíše pojistnou událost z pohledu pojistitele likvidátor, sepíše seznam poškozených a zničených věcí a na závěr provede fotodokumentaci. Samotná likvidace může probíhat třemi způsoby:

- likvidátor, který prohlídku provede, bude zároveň provádět i výpočet škody. Jde o nejčastější způsob likvidace,

- likvidátor zdokumentuje škodu, provede zápis o škodě a spis zašle k výpočtu do Centra likvidace. V tomto případě se poškozený po likvidaci již nedostane do kontaktu s likvidátorem. Výše pojistného plnění je sdělena dopisem, ve kterém však není uvedeno jaké škody a v jaké výši byly uhrazeny,
- místo pojištění navštíví pracovník externí likvidace, který na základě smlouvy s pojistitelem provádí likvidaci pojistného plnění.¹¹¹

Mezi nejčastější důvody sporů lidí s pojišťovnami bývají staré smlouvy, limity plnění a také to, zda se pojištění proti povodni vztahuje i na vystoupení vody z kanalizačního potrubí. Lidé se mylně domnívají, že součástí stavby je pojištění movitých věcí. Tomáš Zavoral z Direct pojišťovny zjednodušeně uvádí: „*Představte si, že byste svůj byt nebo dům obrátili vzhůru nohama. Vše, co se nepohne, tedy například zdi, se zahrnuje do pojištění nemovitosti. To, co je uvnitř a spadne na zem, patří do pojištění domácnosti.*“¹¹²

Během povodní dochází také k poškození tisíce motorových vozidel. Při povodních tak velkého rozsahu jako například v roce 1997 nastává několik problémů. Nejprve je potřeba zmapovat nastalou situaci a sestavit si plán postupu likvidace, který je oproti běžným případům nestandardní. Nutné je přihlédnout k psychickému zatížení postižených klientů. V roce 1997 byly v krátké době připraveny materiály pro orientační stanovení výše škody na zaplavených vozidlech s přihlédnutím k vedlejším pracím, jako je čištění a konzervace vozidel. Definováno bylo několik stupňů zaplavení vozidla s ohledem na chemikálie, které často byly v záplavových vodách obsaženy. Mnoho importérů a výrobců vozidel vydalo prohlášení, že z technického hlediska je skoro nemožné řádně opravit zaplavená vozidla. Naopak menší opravci vozidel se chopili příležitosti a nabízeli pomoc. Z těchto důvodů byla vypracována závazná metodika, kde byly definovány tři základní postupy likvidace:

¹¹¹ *Likvidace škody na majetku, na co si dát pozor* [online], iDNES [cit. 2011-02-19], Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/likvidace-skody-na-majetku-na-co-dat-pozor-fgk-poj.asp?c=A050215_105330_fi_osobni_vra>

¹¹² Mimořádná příloha – pojištění živlů: *Nejčastější důvody sporů lidí s pojišťovnami* [online], Česká asociace pojišťoven [cit. 2011-02-19], Dostupný z WWW: <[http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro web příspěvky v médiích](http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro%20web%20příspěvky%20v%20médiích)>

- oprava vozidla,
- likvidace formou totální škody, kdy je vyplacena částka odpovídající nákladům na znovuzřízení věci v době bezprostředně před pojistnou událostí ponížená o cenu zbytků a vozidlo zůstane majiteli,
- likvidace formou totální škody s tím, že nebudou odečítány zbytky a vozidlo se stane majetkem pojišťovny. Vozidlo bude následně prodáno v aukci.¹¹³

¹¹³ KÚT, P., *Zkušenosti z likvidace zaplavených motorových vozidel v České Kooperativě, a.s.*, Pojistný obzor 1997, č. 12, s. 3 – 4

4. Vliv pojištných událostí na pojištný trh

Všechny pojišťovny mají efektivní zajištění pro udržení stability či solventnosti po rozsáhlých povodňových škodách. V případě katastrof takto výjimečného rozsahu je zásadní otázkou, jak dál ve spolupráci se státem. Zajistitelé začali zkoumat efektivnost svého podnikání, především po konečné sumě za povodňové škody z roku 1997, za které zaplatily téměř 10 mld. Kč, a které se jim nepodařilo získat zpátky. Zajišťovny nebyly ochotny nadále pokračovat v krytí některých typů zajištění, především povodní a záplav bez limitů a značně podražily. Protože pojišťovny bez zajištění nemohou existovat, mají možnost určitá rizika nepojišťovat nebo pojišťovat pouze v určeném rozsahu. Důležité pro pojišťovny je zmapování oblastí, které povodně postihly, aby mohly být brány v úvahu složitější metody rozlišování podle potenciálního nebezpečí v té které oblasti.¹¹⁴

Povodňová katastrofa v roce 1997 vedla k mobilizaci pojišťoven a k hlubokému poznání, z kterého vyústily názory na budoucí vývoj pojištného trhu a náměty na celou řadu opatření. Z velké části se projevilo podcenění pojištění, několik klientů se domnívalo, že jsou pojištěni na škodu a ne na riziko. Klienti se více musí soustředit na výluky, zajistit si kvalitní poradenské služby a důkladně posuzovat cenu vzhledem k rozsahu pojištné ochrany. Pojišťovny se staly obezřetnější, zpřesnily znění pojištných podmínek, především definice povodně a záplavy, v zátopových oblastech se rozhodly nepojišťovat nebo jen za jasně stanovených podmínek.¹¹⁵

Dopady srpnových povodní v roce 2002 na pojišťovny vedly k závěru, že nebezpečí povodně nebude možné pojišťovat dosavadním způsobem. Téměř všechny oblasti majetkového pojištění, které kryjí katastrofická rizika, musí respektovat novou strukturu zajištění a jeho cenu, došlo k úpravě spoluúčastí, rozsahu pojištného krytí. Zajistitelé se nechtějí podílet na každé nebo téměř každé škodě vzniklé povodní a záplavou, ale také na vichřici nebo krupobití. Tato rizika od roku 2003 kryjí pouze katastrofické smlouvy neproporční. Každá pojišťovna si tak musí dát velký pozor na to, aby si zakoupila

¹¹⁴ MRÁZ, V., *Jak dál v pojištnictví po katastrofálních povodních?*, Pojištný obzor, 2002, č. 10, s 3 – 4

¹¹⁵ MESRŠMÍD, J., *Červencové povodně – zkušenost a náměty na řešení*, Pojištný obzor, 1997, č. 11, s. 4

dostatečné zajistné krytí po podobné katastrofy. Zajištění je drahé a jeho cena výrazně vzrostla po povodních v roce 2002.¹¹⁶

Situace po povodních 2002 vyvolala radikální změnu. Pojišťovny vyvinuly a uplatnily novou strategii pojišťování povodní, kterou lze charakterizovat takto:

- zvýšení sazeb pojistného u majetkového pojištění občanů i podnikatelů,
- zavedení nižších limitů pojistného plnění pro případ povodňové škody,
- posílení role spoluúčasti,
- doplňkové pojištění katastrofických rizik,
- zkvalitnění risk managementu a oceňování rizika povodně,
- obezřetná kontrola při soupojištění,
- modelování scénářů zasažení určitých území.¹¹⁷

Informace, které dosud používaly výhradně členské pojišťovny ČAP k hodnocení pojistných nebezpečí, jsou nyní přístupné široké veřejnosti pomocí webové aplikace. Pojišťovny tak dávají nahlédnout pod pokličku komplexního systému, který pomáhá při pojišťování majetku klientů. Uživatel pouze zadá adresu, která je zkontrolována, zda odpovídá standardnímu zápisu a zda existuje. V České republice je evidováno přibližně 2 400 000 adres. Takto ověřená adresa je poté „geokódována“, což znamená, že je k adrese přiřazena souřadnice. Nalezené místo je zobrazeno na obrazovce a zaměřená adresa se vyhodnotí pomocí geometrických operací do rizikových zón záplav. Rizikové zóny pokrývají přibližně 28 000 km říční síť v ČR. Posledním krokem je zpracování zjištěných informací do podoby PDF dokumentu, který obsahuje mapu s detailním pohledem na danou lokalitu a rizikové zóny záplav.¹¹⁸

¹¹⁶ BARTONÍČEK, L., *K dalšímu vývoji v pojišťovnictví*, Pojistný obzor, 2003, č. 2, s. 3

¹¹⁷ MESRŠMÍD, J., *10 let od povodně na Moravě*, Pojistný obzor, 2007, č. 8, s. 3 – 4

¹¹⁸ POLEDNÍČEK, L., *Internetové technologie pomáhají při nebezpečí povodně*, Pojistný obzor, 2009, č. 1, s. 22 – 23

4.1 Legislativní změny, vyvolané povodněmi

Katastrofální povodně v roce 1997 evokovaly potřebu posuzovat bezpečnost přehrad během povodní a zformulovat zásahy a požadavky na bezpečnostní kritéria přehrad. Přijata byla opatření, týkající se technicko-bezpečnostního dohledu na vodních dílech I. až II. kategorie. Správnost tohoto řešení byla potvrzena při povodních v roce 2002 a bylo doporučeno rozšíření i na vybraná vodní díla IV. kategorie. Rozsah povodní se stal impulzem pro analýzu legislativy. Následně došlo k vypracování a přijetí řady zákonů a prováděcích předpisů pro sjednocení působnosti a pravomocí orgánů státní správy a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob podnikajících. K 1. prosinci 1999 nabyl účinnosti zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, který zavedl a definoval vojenský záchranný útvar a jejich působnost. K 1. lednu 2001 vstoupil v platnost soubor důležitých zákonů tzv. krizové legislativy. Jedná se o:

- zákon č. 238/2000 Sb., o hasičském záchranném sporu České republiky a o změně některých zákonů,
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

Souběžně byl také novelizován zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. K 1. lednu 2002 nabyl platnosti nový zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).¹¹⁹

¹¹⁹ *Zkušenosti z povodní za posledních deset let a jejich využití ke zkvalitnění ochrany před povodněmi* [online], Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2011-04-20], Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/112/2007/srpen/strana_04.html>

Dne 18. prosince 2001 vstoupil v platnost také zákon č. 12/2002 Sb. o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů (zákon o státní pomoci při obnově území).¹²⁰

4.2 Srovnání se zahraničím

Živelní katastrofy nesoužijí jen české pojišťovnictví, jsou společné mnohým evropským zemím, přitom přístup k jejich řešení v zemích EU je v podstatě dvojitý. Větší část států ponechává zabezpečení pro případ přírodních katastrof aj. živelních událostí na individuálním komerčním pojištění, případně v kombinaci s určitými státními výpomocemi a fondy, stejně jak je tomu v České republice. Situace je zde však výrazně odlišná co do propojištěnosti občanů i podnikatelských subjektů, v celkové penetraci majetkového pojištění zaostává za evropským průměrem. V případě povodně tomu tak již není a toto riziko je poměrně značně rozšířené a stále relativně levné. Obdobná situace jako v České republice je v Evropě již jen ve Velké Británii. Ve většině ostatních zemí na kontinentu se toto riziko sjednává jen u menšiny smluv, je poměrně drahé a pro rizikové oblasti a objekty nedostupné. V Německu nebo Rakousku uvádějí, že krytí proti povodni má uzavřeno 25 % občanů. Některé evropské země se rozhodly řešit problematiku živelních událostí cestou Public Private Partnership (dále jen „PPP“), tedy na principu rozdělené odpovědnosti, které mají v jednotlivých státech různou konkrétní podobu a pojistně-teoretický základ. Ve Francii riziko kryje státní zajišťovna, ve Španělsku pojistitelé odvádějí prostředky do speciálního konsorcia, v Norsku a v Belgii se jedná o klasický pool. Unikátní systém existuje ve Švýcarsku, kde pro majitele obytných budov platí povinnost pojistit nemovitost proti živelním událostem, pojištění však nabízejí všechny pojišťovny za rovných podmínek. Uvedené pojistné systémy jsou inspirací i pro Českou republiku a byly diskutovány již po povodni v roce 2002, avšak složitým problémem jsou politická průchodnost a také specifika převažujícího jednoho

¹²⁰ *Legislativa k ochraně před povodněmi* [online], Královehradecký kraj [cit. 2011-04-20], Dostupný z WWW: <<http://web3.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?id=15708>>

rizika – povodně. Dosud jen menší část občanů se cítí být povodní ohrožena, proto ochota ostatních se tohoto pojištění zúčastnit může být problematická. Jednotný systém však nemusí znamenat jednotnou sazbu, rozlišení podle rizikových zón, škodního průběhu, protipovodňových opatření apod. je stále namístě. Nejspolehlivěji by poměr rizikových a bezpečných objektů zabezpečil švýcarský model povinného pojištění obytných budov. Tento systém by přinesl největší množství smluv s relativně nízkým pojistným nebezpečím, mezi které by se riziko rozkládalo. Rizikem však je, že by mohl být vnímán jen jako další daň z nemovitosti. Stávající situace v pojištění živelních událostí není dlouhodobě udržitelná a pouhé zvyšování sazeb nebude dostačující, proto stále více odborníků považuje cestu PPP za perspektivní. První jednání mezi Evropskou komisí a CEA na téma jednotného evropského modelu pojištění pro případ živelních událostí byla již zahájena.¹²¹

Pro porovnání zde bude uveden přístup několika vybraných zemí ke krytí povodňových škod.

Většina pojistitelů v **Belgii** riziko povodně vylučuje z pojistného krytí. V roce 1976 byl zřízen Národní katastrofický fond, který však není určen ke krytí povodňových škod podnikatelských subjektů. Jak u obyvatelstva, tak u podnikatelských subjektů je pojištěnost rizika povodně velmi nízká, pohybuje se okolo 10 %.

Francie uskutečňuje krytí přírodních rizik prostřednictvím soukromého pojištění, ale je regulováno státním orgánem „Caisse Centrale de Réassurance“, který je také hlavním zajistitelem a jeho činnost je státem garantována. Mimořádné přírodní katastrofy jsou obvykle vyloučeny z tradičního zajištění, jsou kryty v rámci státní pojišťovny. Pojištěnost rizika povodně je zde prakticky stoprocentní.

V **Německu** se krytí přírodních rizik uskutečňuje pouze prostřednictvím soukromého pojištění. Základní přírodní rizika (požár, vichřice) lze doplnit o další jako například zemětřesení, povodeň, sesuv půdy. Pojištěnost rizika povodně v rámci pojištění budov je přibližně 10 %, u podnikatelů se pohybuje také okolo 10 %. Rozšířené je zahrnutí povodně v rámci pojištění domácností.

¹²¹ NEUWIRTH, M., *Pojištění živelních událostí. Jaký bude další vývoj?* Pojistný obzor, 2010, č. 4, s. 17

Holandsko je ohroženo rizikem povodně a záplavy asi u 70 % majetku, neboť velká část území leží pod úrovní moře. Jsou zde vybudovány povodňové zábrany. Rizika povodně nekryjí přímí holandští pojistitelé, ale zahraniční. Pojištěnost povodně vlastně neexistuje v rámci pojištění majetku obyvatelstva, nízká pojištěnost je také pro podnikatelské subjekty. Důležitou roli zde hraje stát, který prostřednictvím příspěvků poškozeným povodněmi pomáhá překonat tíživou situaci.

Riziko povodně ve **Švýcarsku** je poměrně značné. V devatenácti ze 26 kantonů existuje státní monopol pro krytí rizika povodně pro všechny budovy. Působí zde vzájemná zajišťovací asociace, která spravuje fond pro vyrovnání velkých škod. Pojištěnost je prakticky 100%.¹²²

4.3 Povodně jako celoevropský problém

Od roku 1998 do roku 2004 přibližně 100 větších povodní způsobilo v Evropě 700 úmrtí, 500 tis. osob zůstalo bez obydlí a pojištěné škody představovaly 25 mld. eur. Možné škody v budoucnu mohou být značné, například v rizikové oblasti kolem Rýna je povodněmi ohroženo 10 mil. obyvatel a majetek ve výši přibližně 165 mld. eur. V březnu roku 2006 byl Evropské Komisi zveřejněn návrh směrnice k povodním, jehož cílem je snížit a řídit povodňová rizika. V dubnu roku 2007 byla dosažena dohoda Evropského Parlamentu a Rady. Směrnice obsahuje 3 důležité realizační etapy:

- do roku 2011 předběžné ocenění rizika,
- do roku 2013 povodňové rizikové mapy,
- do roku 2015 plány řízení rizika povodně.¹²³

¹²² DAŇHEL, J., *K řešení povodňového rizika pojištěním*, s. 29 – 36

¹²³ MESRŠMÍD, J. *10 let od povodně na Moravě*, Pojistný obzor, 2007, č. 8, s. 4

4.4 Pojistné podvody

Peníze jsou odjakživa velkým lákadlem a již od prvopočátku pojišťovnictví bylo náročné čelit nepoctivým lidem, kteří spekulovali s požáry a potopenými loděmi. V důsledku toho roku 1705 vznikl zákon proti žhářství a podvodnému vylákání peněz na pojišťovně.¹²⁴

Statistiky potvrzují, že velké množství pojistných podvodů vzniká v období přírodních katastrof. V roce 2006 bylo odhaleno 25 % pojistných podvodů při likvidaci pojistných událostí. Lidé většinou utrpí výrazně vyšší škodu než v případě běžných nahodilých událostí na jejich majetku a při tom si obvykle uvědomí, že tyto hodnoty neměli v okamžiku katastrofy pojištěné nebo je měli pojištěné v neodpovídajícím rozsahu či na špatně nastavené hodnoty. Pachatelé takovýchto podvodů zneužívají přístupu pojišťoven, které se snaží co nejrychleji vyjít vstříc poškozeným např. tím, že si sami pořídí fotodokumentaci a urychleně začnou s opravou.¹²⁵

Skutečný počet podvodů při katastrofických událostech je obtížné určit. Některé podvody jsou odhaleny až po delší době. Povodně sice přicházejí neplánovaně, podvody ale lidé většinou plánují delší dobu. V povodňovém roce 2002 bylo podvodů 634 a celkové škody se vyšplhaly na 182,5 milionu Kč. Mezi nejčastější způsoby podvodů patří antedatování pojistných smluv, kdy se upravuje datum uzavření pojistné smlouvy, dalším rozšířeným podvodem je navyšování skutečně vzniklé škody nebo fígování celých škod.¹²⁶

¹²⁴ ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN, *O pojištění a pojišťování*, s. 43

¹²⁵ VÝCHODSKÝ, P., *Pojišťovny podvody netolerují*, Pojistný obzor, 2008, č. 1, s. 30 – 31

¹²⁶ *Povodně přinesly i pojistné podvody* [online], iDNES [cit. 2011-04-21], Dostupný z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/povodne-prinesly-i-pojistne-podvody-dvv-/ekonomika.aspx?c=A060413_194404_ekonomika_zra>

Závěr

Během posledních let zaznamenává nejen naše republika, ale i celý svět, přírodní výkyvy, roste počet přírodních katastrof, bouřlivě se diskutuje na téma změny globálního klimatu. Mnoho vědců i obyčejných lidí se domnívá, že tyto změny jsou vyvolány negativním vlivem člověka na životní prostředí a s tím související značně medializované globální oteplování. Obecně lze ale říci, že Zemi čekají ještě mnohá „překvapení“, ať je tím myšleno zemětřesení, tsunami či katastrofy známé našemu území – povodně, záplavy a vichřice.

Důvodem pro zvolení si tohoto tématu pro diplomovou práci je stále se zvyšující četnost přírodních katastrof, kterým jsme nuceni věnovat stále větší pozornost. Pojistné události v neživotním pojištění, jinými slovy také tragédie, mnohamilionové škody na majetku, ztráty na životech, znamenají pro každého postiženého také osobní katastrofu. Pokud je tento majetek dobře pojištěn, nemusejí tyto události pokaždé znamenat ztrátu výdělku, zdroje obživy či střechy nad hlavou.

Cílem této práce bylo shrnout nejvýznamnější katastrofy, které Českou republiku postihly. Zmapovat rozsah škod, jejich dopady na trh, ale také jejich příčiny. Skutečnost, že se katastrofy vracejí stále častěji, vyvolává značné obavy. Největší povodně roku 1997 a roku 2002, ale také, zatím poslední, povodně r. 2010, mělo shodnou příčinu – extrémní úhrn srážek za krátké období. Všechny tyto povodně lze označit za letní, v měsících červenec nebo srpen. Rok 2006 byl výjimkou, kdy kombinací tání sněhu a intenzivních dešťů došlo k jarní povodni. Dva roky za sebou zasáhl silný vítr, v roce 2007 dosáhl síly orkánu a poničil majetek za několik miliard Kč.

Smutnou skutečností jsou pojistné podvody, které jsou téměř běžnou součástí přírodních katastrof. Nejde jen o fingování pojistných událostí, častějším případem bývá úmyslné navyšování škod. Pojistné podvody páchají také ti poškození, kteří nebyli pojištěni v době

vzniku pojistné události a snaží se posunout počátek pojištění. Pojišťovny se proti podvodům snaží bojovat, nelze se však těmto zločinům stoprocentně vyvarovat či předejít.

Vysoké škody značného rozsahu také ovlivnily pojistný trh. Donutily pojišťovny a zajišťovny více se chránit před dopady, které by mohly být finančně zničující. Došlo k úpravě sazeb, k potřebě většího zajištění a rozložení rizik. Pojišťovny aktualizovaly povodňové mapy a stanovily pravidla pro pojišťování majetku. Větší pozornost se také zaměřila na všeobecné pojistné podmínky, upravující nároky na pojistná plnění. Přijata byla také opatření, týkající se bezpečnosti přehrad. Vydány byly vyhlášky, upravující znění zákonů.

Seznam použité literatury

Publikace:

- [1] BÖHM, A. *Ekonomika a řízení pojišťoven*. Praha: Aspi, 2004. 259 s. ISBN 80-7357-020-3.
- [2] ČAMROVÁ, L. A KOL. *Povodně v území*. Praha: Eurolex Bohemia. 2006. 172 s. ISBN 80-7379-000-9.
- [3] ČEJKOVÁ, V. *Pojistný trh*. Praha: Grada. 2002. 119 s. ISBN 80-247-0137-5.
- [4] ČEJKOVÁ, V. A KOL. *Malá encyklopédia poistenia a poisťovníctva s cudzojazyčnými ekvivalentmi*. Bratislava: Elita. 1995. 347 s. ISBN 80-85323-84-2.
- [5] ČEJKOVÁ, V. A KOL. *Pojištění pro podnikatele*. Břeclav: Moraviapress. 1998. 212 s. ISBN 80-86181-13-8.
- [6] ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. *O pojištění a pojišťování*. Praha: Česká asociace pojišťoven. 1997. 61 s.
- [7] DAŇHEL, J. K řešení povodňového rizika pojištěním. *Oeconomica*, Praha, 2003. 47 s. ISBN 80-245-0644-0.
- [8] DAŇHEL, J. A KOL. *Poisťovníctvo-teória a prax*, Praha: Ekopress. 2006. 288 s. ISBN 80-86929-19-1.
- [9] DAŇHEL, J. A KOL. *Pojistná teorie*. Praha: Professional Publishing. 2006. 338 s. ISBN 80-86946-00-2.
- [10] DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojišťovníctví*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1997. 138 s. ISBN 80-7079-092-X.
- [11] DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovníctví*. Praha: Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.
- [12] GASCOIGNE, J. Project proposal Czech river flood catastrophe modelling. London: Benfield group PLC ReMetrics 11/07/2002.13 s.

[13] JANATA, J. *Pojištění a management rizik v makléřském obchodě*. Praha: Professional Publishing. 2008. 180 s. ISBN 978-80-86946-66-5.

[14] KOZÁK, J. T. A KOL. *Povodně v českých zemích*. Praha: Professional Publishing. 2007. 144 s. ISBN 978-80-86946-39-9.

[15] MAGDEBURK: MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE. *Dokumentace povodně v srpnu 2002 v povodí Labe*. Magdeburg: Mezinárodní komise pro ochranu Labe. 2004. 207 s.

[16] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Výsledná zpráva o projektu vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002 a návrhu úpravy systému prevence před povodněmi*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR. 2004. 85 s.

Časopis:

[17] ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. Katastrofické povodně 2002. *Pojistný obzor*. 2003. roč. LXXX. č. 9. s. 5. ISSN 0032-2393.

[18] ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. Majetkové pojištění a povodně. *Příloha Pojistného obzoru*. 2003. roč. LXXX. č. 9. ISSN 0032-2393.

[19] BARTONÍČEK, L. K dalšímu vývoji v pojišťovnictví. *Pojistný obzor*, 2003, roč. LXXX. č. 2, s. 3. ISSN 0032-2393.

[20] KINKOR, J. Analýza povodňové ochrany v České republice. *Pojistný obzor*. 1998. roč. LXXV. č. 5. s. 3 – 6. ISSN 0032-2393.

[21] KÚT, P. Zkušenosti z likvidace zaplavených motorových vozidel v České Kooperativě, a.s. *Pojistný obzor*. 1997. roč. LXXIV. č. 12. s. 3 – 4. ISSN 0032-2393.

[22] MESRŠMÍD, J. 10 let od povodně na Moravě. *Pojistný obzor*. 2007. roč. LXXXIV. č. 8. s. 3 – 4. ISSN 0032-2393.

[23] MESRŠMÍD, J. Červencové povodně – zkušenosti a náměty na řešení. *Pojistný obzor*. 1997 roč. LXXIV. č. 11. s. 3 – 5. ISSN 0032-2393.

- [24] MRÁZ, V. Jak dál v pojišťovnictví po katastrofálních povodních? *Pojistný obzor*. 2002. roč. LXXIX. č. 10. s. 3 – 4. ISSN 0032-2393.
- [25] NEUWIRTH, M. Pojištění živelních událostí: Jaký bude další vývoj? *Pojistný obzor*. 2010. roč. LXXXVII. č. 4. s. 16 – 17. ISSN 0032-2393.
- [26] OBRUSNÍK, I. Emma a Kyrill? Nic výjimečného. *Pojistný obzor*. 2008. roč. LXXXV. č. 3. s. 20. ISSN 0032-2393.
- [27] POLEDNÍČEK, L. Internetové technologie pomáhají při nebezpečí povodně. *Pojistný obzor*. 2009. roč. LXXXVI. č. 1. s. 22 – 23.
- [28] PROHLÁŠENÍ ČESKÉ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. Pojišťovny pomohly postiženým – situace rok po povodních. *Pojistný obzor*. 1998. roč. LXXV. č. 8. s. 14. ISSN 0032-2393.
- [29] ROSICKÝ, J. Povodně a vodohospodáři. *Pojistný obzor*. 1997. roč. LXXIV. č. 11, s. 5 – 7. ISSN 0032-2393.
- [30] ŠULISTA, M. Prevence povodňových škod – úkol dneška. *Pojistný obzor*. 1998. roč. LXXV. č. 5, s. 7 – 9. ISSN 0032-2393.
- [31] TISKOVÁ KONFERENCE ČSOB POJIŠŤOVNY ZE 14.8.2007. Orkán Kyrill: jedinečná událost nebo náznak dlouhodobého trendu?. *Pojistný obzor*. 2007. roč. LXXIV. č. 11. s. 12. ISSN 0032-2393.
- [32] TROJANOVÁ, E. Začínáme počítat škody z „velké“ vody. *Pojistný obzor*. 2002. roč. LXXIX. č. 9. s. 3 – 4. ISSN 0032-2393.
- [33] VÝCHODSKÝ, P. Pojišťovny podvody netolerují. *Pojistný obzor*. 2008. roč. LXXXV. č. 1, s. 30-31. ISSN 0032-2393.

Internetové zdroje:

- [34] *Časopis 112 – Zkušenosti z povodní za posledních deset let a jejich využití ke zkvalitnění ochrany před povodněmi* [online]. Ministerstvo vnitra ČR [cit. 20.4.2011]. Dostupný z WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/112/2007/srpen/strana_04.html>.

- [35] *Historie pojištění, jeho vývoj a význam* [online]. Finanční vzdělávání [cit. 2010-11-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.financnivzdelavani.cz/webmagazine/page.asp?idk=394>>.
- [36] *Informační listy 26* [online]. Hydromeliorace [cit. 2011-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.hydomeliorace.cz/CVICID/kestazeni/archiv/infolist26.pdf>>.
- [37] *Legislativa k ochraně před povodněmi* [online]. Královehradecký kraj [cit. 2011-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://web3.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?id=15708>>.
- [38] *Liberecký účet za povodně: přes osm miliard* [online]. iDNES [cit. 2011-04-21]. Dostupný z WWW: <http://liberec.idnes.cz/liberecky-ucet-za-povodne-pres-osm-miliard-fjt-liberec-zpravy.asp?c=A100913_130801_liberec-zpravy_alh>.
- [39] *Likvidace škody na majetku, na co si dát pozor* [online]. iDNES [cit. 2011-02-19]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/likvidace-skody-na-majetku-na-co-dat-pozor-fgk-poj.asp?c=A050215_105330_fi_osobni_vra>.
- [40] *Mapování živelních pohrom* [online]. Česká asociace pojišťoven [cit. 2011-02-19]. Dostupný z WWW: <[http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=20&list=DOKUMENTY_01&view=pro web příspěvky v médiích](http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=20&list=DOKUMENTY_01&view=pro%20web%20prispevky%20v%20mediich)>.
- [41] *Mimořádná příloha – pojištění živlů: Nejčastější důvody sporů lidí s pojišťovnami* [online]. Česká asociace pojišťoven [cit. 19.2.2011]. Dostupný z WWW: <[http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro web příspěvky v médiích](http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro%20web%20prispevky%20v%20mediich)>.
- [42] *Mimořádné události* [online]. Záchranný kruh [cit. 2010-11-21]. Dostupný z WWW: <http://www.zachranny-kruh.cz/mimoradne_udalosti/co_je_to_povoden.html>.
- [43] *Orkán Kyrill a škody jím způsobené* [online]. Meteocentrum [cit. 2011-04-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.meteocentrum.cz/zpravy/page.php?page=07012700>>.

[44] *Pojistěte se před povodní* [online]. Česká asociace pojišťoven [cit. 2011-02-19].

Dostupný z WWW:

<http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro web příspěvky v médiích>.

[45] *Pojištění domu a souvisejících staveb* [online]. Česká pojišťovna, a.s.

[cit. 2010-11-21]. Dostupný z WWW:

<<http://www.ceskapojistovna.cz/files/downloads/pojistne-podminky/592.pdf>>.

[46] *Pojištění rodinného domu* [online]. Kooperativa pojišťovna, a.s., VIG

[cit. 2010-11-19]. Dostupný z WWW:

<http://www.koop.cz/data/files/file_27_GENERAL.pdf>.

[47] *Pojištění rodinných domů a bytových jednotek* [online]. Generali pojišťovna, a.s.

[cit. 2010-11-21]. Dostupný z WWW:

<<http://www.general.cz/soubory/82XEAY/VPP%20Rodinné%20domy.pdf>>.

[48] *Povodně přinesly i pojistné podvody* [online]. iDNES [cit. 2011-04-20]. Dostupný z

WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/povodne-prinesly-i-pojistne-podvody-dvv-ekonomika.aspx?c=A060413_194404_ekonomika_zra>.

[49] *Prahou se prohnala bouře, padaly několikacentimetrové kroupy* [online]. iDNES

[cit. 2011-04-21]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/prahou-se-prohnala-boure-padaly-nekolikacentimetrove-kroupy-ptx-domaci.asp?c=A100815_215744_domaci_mad>.

[50] *Přehled zákonů z oblasti pojišťovnictví* [online]. Asociace českých pojišťovacích

makléřů [cit. 2011-04-30]. Dostupný z WWW:

<<http://acpm.cz/index.php?action=article&id=109>>.

[51] *Sečteno: povodně stály 5 miliard* [online]. iDNES [cit. 2011-04-20]. Dostupný z

WWW: <http://zpravy.idnes.cz/secteno-povodne-staly-5-miliard-dms-domaci.asp?c=A060428_085646_domaci_mr>.

[52] *Tisková zpráva: Dva měsíce po Emmě* [online]. Česká asociace pojišťoven

[cit. 2011-02-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.cap.cz/search.aspx?q=emma>>.

- [53] *Vichřice Emma poničila ve státních lesích třetinu toho, co Kyrill* [online]. iDNES [cit. 2011-04-15]. Dostupný z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/vichrice-emma-ponicila-ve-statnich-lesich-tretinu-toho-co-kyrill-pxs-/ekonomika.aspx?c=A080304_135253_ekonomika_vem>.
- [54] *Vítr jako pohroma (orkán Kyrill)* [online]. Příroda [cit. 2011-04-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=819>>.
- [55] *Vyhodnocení jarní povodně 2006 na území České republiky* [online]. Český hydrometeorologický ústav [cit. 2011-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://voda.chmi.cz/pov06/obsah.html>>.
- [56] *Vyhodnocení povodní v květnu a červnu 2010* [online]. Český hydrometeorologický ústav [cit. 2010-11-15]. Dostupný z WWW: <<http://voda.chmi.cz/pov10/index.html>>.
- [57] *Výroční zpráva ČAP 2007, 2008, 2009* [online]. Česká asociace pojišťoven [cit. 2010-11-06]. Dostupný z WWW: <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy>.
- [58] *Zkušenosti z povodní za posledních deset let a jejich využití ke zkvalitnění ochrany před povodněmi* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 20.4.2011]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/112/2007/srpen/strana_04.html>.
- [59] *Živelní pohromy* [online]. Záchranný kruh [cit. 2010-11-19]. Dostupný z WWW: <http://www.zachranny-kruh.cz/mimoradne_udalosti/zivelni_pohromy.html>.

Zákony a sbírky:

- [60] Česko, Zákon č. 37/2004 Sb. ze dne 1.1.2005 , o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů. [online]. Ministerstvo financí ČR [cit. 2010-11-15]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/pojistovnictvi_cr.html>.

Seznam příloh

Příloha A – Přehled o vývoji vybraných typů pojištění v rozsahu 2 stran

Příloha A – Přehled o vývoji vybraných typů pojištění

Pojištění domácností

Ukazatel	2009	2008	2007
Předepsané pojistné (tis. Kč)	2 509 711	2 408 784	2 255 444
Vyplacené pojistné plnění (tis. Kč)	720 556	569 808	557 954
Počet vyřízených pojistných událostí (ks)	63 682	55 609	62 550
Počet nevyřízených pojistných událostí (ks)	8 252	6 077	5 680

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009

Pojištění budov a staveb obyvatel

Ukazatel	2009	2008	2007
Předepsané pojistné (tis. Kč)	3 943 743	3 691 346	3 426 097
Vyplacená pojistná plnění (tis. Kč)	1 978 777	1 448 957	1 599 433
Počet vyřízených pojistných událostí (ks)	79 334	76 232	106 073
Počet nevyřízených pojistných událostí (ks)	8 898	7 976	6 483

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009

Pojištění majetku v podnikatelských pojištěních

Ukazatel	2009	2008	2007
Předepsané pojistné (tis. Kč)	12 113 437	11 643 324	11 183 738
Vyplacené pojistné plnění (tis. Kč)	6 521 122	5 848 414	5 333 326
Počet vyřízených pojistných událostí (ks)	95 284	71 615	72 799
Počet nevyřízených pojistných událostí (ks)	20 214	16 855	14 941

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009

Vyřízené pojistné události podle jednotlivých rizik (ks)

Ukazatel	2009	2008	2007
Počet vyřízených PU celkem	2 449 630	2 290 963	2 275 133
Z toho:			
- živé	104 125	99 644	143 836
- krádež	34 683	34 255	36 309
- havárie motorových vozidel	345 995	330 478	301 360
- plodiny, lesy, zvířata, vč. nákaz	12 246	3 065	3 252
- úraz	157 086	151 702	154 677
- život	933 313	830 256	821 453
- důchod	54 907	48 764	48 125
- léčebné výlohy v zahraničí	37 954	38 774	44 710
- zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	56 530	73 456	74 600
- pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	352 918	347 875	334 652
- všeobecná odpovědnost	150 572	152 389	148 298
- ostatní rizika	209 304	180 305	163 861

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2009